

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
Факультет фінансів

Кафедра фінансів імені Віктора Федосова

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Митна справа»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: денна
очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Організація митного контролю в Україні: проблеми та перспективи»
(назва теми)

здобувача: Топчанюк Велени Джасвірівни
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: кандидат ек. наук Кондратюк Сергій Якович
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: професор, доктор економічних наук.
Опарін Валерій Михайлович,
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	7
1.1 Теоретичні засади організації митного контролю.....	7
1.2 Нормативно-правове регулювання організації митного контролю.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	27
2.1 Аналіз індикаторів і показників, що характеризують організацію митного контролю в Україні.....	27
2.2 Аналіз стану та ефективності організації митного контролю в Україні.....	35
2.3 Оцінка впливу міжнародних організацій на митний контроль в Україні.....	42
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	48
3.1 Зарубіжний досвід організації митного контролю в Європейському Союзі.....	48
3.2 Проблеми та напрями покращення організації митного контролю в Україні.....	53
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми: На сьогоднішній день, тема "Організація митного контролю в Україні: проблеми та перспективи" залишається актуальною. Митний контроль є важливою складовою митної системи будь-якої країни, включаючи Україну. Він спрямований на забезпечення дотримання митних правил і регуляцій, контроль за переміщенням товарів через кордон та забезпечення безпеки держави.

Одним з актуальних аспектів є боротьба з контрабандою. Україна, як транзитна країна між Європою та Східною Європою, має значну кількість митних пунктів пропуску, через які здійснюється переміщення товарів. В умовах міжнародної торгівлі й інтеграції в європейські структури зменшення контрабанди та забезпечення ефективного митного контролю стає дуже важливим завданням.

Крім того, ефективна організація митного контролю сприяє збору митних платежів та сприяє збільшенню надходжень до бюджету держави. Митні платежі є важливим джерелом доходів для держави і використовуються для фінансування різних сфер, включаючи соціальні програми, інфраструктуру та військові потреби.

Крім того, у контексті вступу України до Європейського Союзу та її бажання досягти високого стандарту митного контролю, важливо удосконалювати систему митного контролю відповідно до європейських стандартів. Це включає впровадження сучасних технологій, автоматизацію процесів та інше.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомим є внесок у створення наукового підґрунтя для формування та реалізації митної політики загалом, здійснення митного контролю, зокрема таких українських і зарубіжних учених, як А. Антонова, П. Афонін, І. Бережнюк, Є. Бридун, О. Вакульчик, А. Вдовиченко,

А. Войцещук, Л. Вороніна, П. Годме, Ю. Гупанова, Т. Джеймс, О. Десятнюк, О. Запорожець, А. Зарубницький, Ю. Іванов, І. Калашнікова, А. Крисоватий, В. Мельник, Ю. Оніщик, П. Пашко, М. Петик, В. Петті, Н. Погодіна, С. Терещенко, Д. Тесленко, В. Філатов, С. Юрій та ін. Внесок вітчизняних та зарубіжних науковців у розвиток організації і здійснення митного контролю є суттєвим, однак питання європейського досвіду організації митного контролю залишається недостатньо дослідженим.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи: Дослідити організацію митного контролю в Україні, його структуру та функції.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- Розкрити теоретичні засади організації митного контролю;
- Висвітлити нормативно-правове регламентування організації митного контролю;
- Провести аналіз індикаторів і показників, що характеризують організацію митного контролю в Україні;
- Провести аналіз стану та ефективності організації митного контролю в Україні;
- Провести оцінку впливу міжнародних організацій на митний контроль в Україні;
- Дослідити зарубіжний досвід організації митного контролю в Європейському Союзі;
- Провести дослідження проблем та розробити напрями покращення організації митного контролю в Україні.

Об'єктом дослідження є організація митного контролю в Україні, що включає митні органи, їх структуру, функції, процедури та технології, що застосовуються.

Предметом дослідження є правові, організаційні та технологічні аспекти митного контролю в Україні, законодавство, міжнародні стандарти та угоди, які впливають на його організацію та функціонування.

Методи дослідження.

Аналітичний метод: використовувався для аналізу та оцінки законодавства, нормативних актів, міжнародних стандартів та даних про структуру та функції митних органів.

Порівняльний метод дозволяє порівняти організацію митного контролю в Україні з аналогічною діяльністю інших країн та міжнародними стандартами.

Емпіричні методи можуть включати опитування співробітників митних органів, експертів з питань митного контролю, аналіз статистичних даних, вивчення звітів і публікацій з цієї тематики.

Документальний аналіз: дослідження законодавчих актів, правил, інструкцій, звітів митних органів, статей та наукових праць з питань митного контролю.

Теоретична, методична та практичне значущість отриманих результатів.
Теоретична значущість отриманих результатів полягає в узагальненні та систематизації інформації про організацію митного контролю в Україні, аналізі законодавства та міжнародних стандартів, що регулюють цю сферу. Результати дослідження можуть допомогти в розробці пропозицій щодо покращення митного контролю та його ефективності в Україні.

Методична значущість полягає в тому, що робота надає вичерпну інформацію про організацію митного контролю в Україні, процедури та технології, що застосовуються. Це може бути корисно для студентів, дослідників та практиків, які мають інтерес до митного контролю, зокрема в Україні. Результати дослідження можуть слугувати основою для подальших наукових досліджень у галузі митної справи та сприяти розвитку науково-теоретичних підходів до організації митного контролю.

Практична значущість полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані в роботі митних органів, правоохоронних органів, органів державного управління та інших зацікавлених сторін. Рекомендації щодо покращення організації митного контролю можуть сприяти підвищенню його ефективності, прозорості та забезпеченню додержання законодавства. Крім того,

результати дослідження можуть мати значення для бізнес-середовища, допомагаючи підприємствам та підприємцям зрозуміти процедури та вимоги митного контролю для здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Інформаційна база дослідження. Базою для написання цієї роботи стали закони й нормативні документи, матеріали Державного комітету статистики України, матеріали з офіційних сайтів органів державної влади у мережі Інтернет; наукові публікації з питань митного контролю в Україні.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

1.1 Теоретичні засади організації митного контролю

Однією з форм діяльності митних органів є контрольна діяльність, яка полягає у здійсненні контролю та перевірки дотримання громадянами та суб'єктами господарювання норм митного законодавства. У процесі здійснення контрольної діяльності митні органи: здійснюють контроль за фактичним продажем громадянами та особами, які здійснюють операції, пов'язані з переміщенням через митний кордон товарів і транспортних засобів; запобігання можливим митним правопорушенням у цій сфері; визначає заходи, спрямовані на усунення умов, що ускладнюють реалізацію громадянами і суб'єктами господарювання їх прав, та умов, що сприяють вчиненню правопорушень; у разі виявлення факту митного правопорушення вживаються заходи щодо його припинення. Метою діяльності митних органів щодо здійснення контролю є, з одного боку, створення максимально сприятливих умов для реалізації митного законодавства в поведінці, діяльності громадян і суб'єктів господарювання, забезпечення ефективності правового регулювання суспільних відносин у митній справі сфері, а з іншого - захист економічних інтересів держави, правопорядку в митно-правовій сфері. Однією з основних функцій митних органів є повне та своєчасне зарахування митних платежів до Державного бюджету України. Тому особливого значення набувають правильність нарахування митних платежів, повнота і своєчасність їх сплати, а також контроль митними органами за

надходженням до державної скарбниці податків і зборів з переміщення транспортних засобів [1].

Важливе місце в загальній ієрархії митної системи займає митний контроль, який, у свою чергу, являє собою сукупність тарифних і нетарифних інструментів, принципів, форм і методів їх встановлення, зміни чи скасування; механізм, що забезпечує: своєчасну і повну сплату митних платежів, відповідальність за порушення митного законодавства, а також державні органи, які відповідають за реалізацію політики у сфері державної митної справи. Ю. Дьомін переконаний, що митний контроль – це «система встановлених законом заходів митних органів з метою забезпечення дотримання митного та податкового законодавства, захисту державної та громадської безпеки, економічних інтересів, а також виявлення та запобігання протиправним діям фізичних і юридичних осіб» [2].

М. Білуха та Т. Микитенко визначають митний контроль як функцію управління митними операціями підприємств зовнішньоекономічної діяльності з метою забезпечення виконання вимог нормативно-правових актів з питань державної митної справи та міжнародних договорів України [3].

За словами І. Іванча, митний контроль є невід'ємною частиною фінансового контролю, яка базується як на існуючих організаційних резервах, так і на нових, сучасних формах організації та забезпечення фінансового контролю: система управління ризиками; електронне декларування; єдина автоматизована система збору, зберігання та обробки інформації про зовнішньоекономічні операції [4].

Суб'єкти митного контролю: посадові особи Державної митної служби України. В окремих випадках: правоохоронні органи, органи фінансового контролю, інші державні органи, до функціональних обов'язків яких входять функції з контролю за кордоном,

Особи, які виступають суб'єктами митного контролю:

- нерезиденти: юридичні особи, утворені відповідно до законодавства інших держав, які здійснюють свою діяльність за межами України. , а також їх відокремлені підрозділи, розташовані на території України, які не провадять господарську діяльність відповідно до законодавства України; на території

України знаходяться дипломатичні представництва, консульські установи, інші офіційні представництва іноземних держав та міжнародних організацій, які мають дипломатичні привілеї та імунітет;

- фізичні особи: іноземці та особи без громадянства, громадяни України, які мають постійне місце проживання за межами України, у тому числі ті, які тимчасово перебувають на території України;
- резиденти: юридичні особи, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України, з місцезнаходженням на її території, а також їх відокремлені підрозділи за кордоном, які не здійснюють господарської діяльності; дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет;
- фізичні особи: громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які мають постійне місце проживання в Україні, у тому числі ті, які тимчасово перебувають за кордоном; відокремлені підрозділи іноземних юридичних осіб, розташовані на території України, які провадять господарську діяльність відповідно до законодавства України; інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції, у тому числі постійне представництво інвестора-нерезидента [5].

Об'єктами митного контролю є товари та транспортні засоби комерційного призначення. Товари - будь-які рухомі речі, в тому числі ті, на які законом поширюється режим нерухомості (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі). Комерційні транспортні засоби - будь-які судна (включаючи самохідні та несамохідні ліхтери та баржі, а також судна на підводних крилах), кораблі на повітряній подушці, літальні апарати, моторні транспортні засоби (автомобілі, причепа, напівпричепа) або рухомий склад залізниць, що використовуються в міжнародних перевезеннях для платного перевезення людей або для платного чи безкоштовного промислового чи комерційного транспортування товарів разом із звичайними запасними

частинами, аксесуарами та обладнанням, а також мастильні матеріали та паливо, що містяться в їхніх звичайних баках під час їх транспортування комерційними транспортними засобами [6].

Митний контроль є важливою складовою міжнародної торгівлі та передбачає перевірку та оцінку товарів, що перетинають державні кордони. Принципи, покладені в основу організації митного контролю, ґрунтуються на кількох ключових концепціях, які представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Принципи митного контролю

Принцип	Характеристика
Управління ризиками	Митні органи використовують управління ризиками для виявлення, оцінки та визначення пріоритетів ризиків, пов'язаних із переміщенням товарів через кордон. Такий підхід допомагає зосередити ресурси на зонах високого ризику та полегшити оформлення вантажів із низьким ризиком, тим самим сприяючи ефективності митних процедур.
Прозорість	Митні процедури мають бути прозорими та передбачуваними, дозволяючи трейдерам розуміти та виконувати нормативні вимоги. Чітка та послідовна комунікація між митними органами та трейдерами має важливе значення для того, щоб усі сторони розуміли зобов'язання та відповідальність одна одної.
Спрощення	Митні процедури мають бути максимально простими, щоб скоротити час, витрати та складність транскордонних операцій. Митним адміністраціям рекомендується використовувати електронні системи та автоматизовані процедури для спрощення процесу оформлення, зменшення тягара документообігу та сприяння швидкому випуску товарів.
Співпраця	Митні адміністрації повинні співпрацювати з іншими державними установами, такими як податкові та імміграційні органи, щоб сприяти ефективному управлінню кордоном. Ефективна співпраця також передбачає партнерство із зацікавленими сторонами приватного сектору для сприяння торгівлі, забезпечуючи дотримання нормативних вимог.
Гармонізація	Митні процедури мають бути гармонізовані на міжнародному рівні для сприяння послідовності та зменшення адміністративного тягара для торговців. Всесвітня митна організація (WCO) є ключовою організацією, яка сприяє гармонізації шляхом розробки міжнародних стандартів, інструкцій і передового досвіду.
Доброчесність	Очікується, що митники будуть підтримувати найвищий рівень доброчесності та етичної поведінки. Це включає забезпечення того, щоб усі митні процедури проводились у справедливий, неупереджений та недискримінаційний спосіб, без терпимості до корупції чи будь-якої іншої форми незаконної поведінки.

Джерело: складено автором на основі [6]

Таким чином, принципи, що лежать в основі організації митного контролю, спрямовані на сприяння ефективності, прозорості, спрощенню, співпраці, гармонізації та цілісності. Ці принципи є важливими для забезпечення

ефективного управління кордонами, сприяння торгівлі та захисту суспільства від ризиків, пов'язаних із транскордонним переміщенням товарів.

Митний контроль – складний процес, який складається з кількох складових. Основні складові митного контролю представлені на таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Складові митного контролю

Складові	Характеристика
Тарифна класифікація	Митні посадові особи відповідають за класифікацію імпортованих товарів відповідно до коду Гармонізованої системи (HS), яка є міжнародною стандартизованою системою, яка використовується для класифікації товарів для митних цілей. Правильна класифікація товарів важлива для забезпечення застосування відповідних митних зборів і податків.
Оцінка	Митники повинні визначити вартість імпортованих товарів для митних цілей, яка включає вартість операції з товарами, а також будь-які додаткові збори, такі як фрахт, страхування та комісії. Правильна оцінка товарів важлива для забезпечення застосування відповідних митних зборів і податків.
Походження	Митники повинні визначити країну походження імпортованих товарів, що важливо для визначення застосовності будь-яких преференційних торговельних угод або інших торгових заходів.
Кількість і якість	Митники можуть перевіряти імпортні товари, щоб перевірити їх кількість і якість. Це важливо, щоб переконатися, що товари є безпечними та відповідають будь-яким відповідним стандартам або правилам.
Документація	Митники повинні перевірити та обробити всю відповідну документацію, пов'язану з імпортом товарів, включаючи рахунки-фактури, пакувальні листи, сертифікати походження та митні декларації. Це важливо для забезпечення надання всієї необхідної інформації та дотримання відповідних нормативних вимог.
Управління ризиками	Митники використовують методи управління ризиками, щоб ідентифікувати та націлювати вантажі з високим ризиком для перевірки та оцінки. Це включає використання попередньої електронної інформації, збір розвідувальних даних і створення профілю партій товарів і торговців.

Джерело: складено автором на основі [6]

Загалом компоненти митного контролю призначені для забезпечення дотримання нормативних вимог, запобігання контрабанді та шахрайству, а також збору митних зборів і податків. Митники відіграють вирішальну роль у впровадженні цих компонентів, і вони повинні мати необхідні навички, навчання та обладнання для ефективного виконання своїх обов'язків.

При проведенні митного контролю митні органи мають право використовувати ті його форми, які є достатніми для забезпечення дотримання чинного законодавства [7].

Критеріїв класифікації митного контролю досить багато, але вже майже традиційно в юридичній літературі прийнято виділяти такі його види:

1) залежно від тієї чи іншої форми контролю: документальний митний контроль (куди належить, наприклад, перевірка документів та відомостей, необхідних для митних цілей, перевірка системи обліку та звітності та ін.) та фактичний митний контроль (зокрема, митний огляд та ін.) .);

2) залежно від предмета контролю: митний контроль товарів та митний контроль транспортних засобів;

3) залежно від напрямку руху товарів: митний контроль ввезених, митний контроль вивезених та митний контроль транзитних товарів;

4) залежно від виду транспортних засобів: митний контроль морських та річкових суден, митний контроль повітряних суден, митний контроль залізничного транспорту та митний контроль автомобільного транспорту;

5) залежно від ступеня участі у здійсненні митного контролю митних органів суміжних держав: односторонній митний контроль (проводять митні органи тільки однієї з суміжних держав), двосторонній митний контроль (проводять митні органи обох суміжних держав, але окремо) та спільний митний контроль (проводять митні органи обох суміжних держав разом та одночасно);

6) залежно від того, скільки разів товари та транспортні засоби піддаються митному контролю: одноразовий митний контроль та багаторазовий (ще званий повторним митним контролем) [8].

Оскільки при здійсненні митного контролю велике значення мають окремі суттєві характеристики товарів, підвидами митного контролю товарів можна також вважати митний контроль ручної поклажі, контроль багажу, що супроводжується або не супроводжується, тощо.

Митний контроль в Україні здійснює Державна митна служба України, яка відповідає за впровадження митної політики та процедур відповідно до національного законодавства та міжнародних зобов'язань. Основними завданнями митного контролю в Україні: є забезпечення дотримання митних правил, запобігання контрабанді та шахрайству, стягнення митних зборів і податків.

Митний контроль в Україні базується на підході до управління ризиками, який передбачає виявлення та призначення вантажів з високим ризиком для перевірки та оцінки. Державна митна служба використовує різноманітні інструменти та методи для оцінки ризику, включаючи попередню електронну інформацію, збір розвідувальної інформації та створення профілю партій товарів і торговців [9].

Крім того, Україна реалізувала декілька ініціатив щодо спрощення митних процедур та зменшення адміністративного тягаря для трейдерів. Вони включають впровадження системи «єдиного вікна» для торгівлі, яка дозволяє трейдерам подавати всю необхідну інформацію та документи в електронному вигляді через єдину точку входу, а також використання процедур аудиту після митного оформлення на основі оцінки ризику, що зменшує потребу у фізичних перевірках товарів.

Україна також є членом Всесвітньої митної організації (WCO), яка надає керівництво та підтримку країнам-членам у розробці та впровадженні митної політики та процедур. Україна реалізувала кілька ініціатив Всесвітньої митної організації, зокрема Гармонізовану систему класифікації товарів, переглянуту Кіотську конвенцію щодо спрощення та гармонізації митних процедур, а також програму Уповноваженого економічного оператора (АЕО), яка надає переваги довіреним трейдерам, які відповідають певні критерії відповідності та безпеки [10].

Митний кодекс України (МКУ) визначає митний контроль як «... комплекс заходів, що здійснюються з метою забезпечення виконання норм Митного кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України, укладених у порядку, встановленому законом». Відповідно до статті 336 Митного кодексу України митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами органів доходів і зборів шляхом:

1) перевірка документів та відомостей, що надаються органам доходів і зборів під час переміщення через митний кордон України товарів, транспортних засобів комерційного призначення;

2) митний огляд (огляд та переогляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляд та переогляд ручної поклажі та багажу, особистий огляд громадян);

3) облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України;

4) усне опитування громадян і посадових осіб підприємств;

5) огляд територій і приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць розміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що підлягають митному контролю;

6) перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або під митним контролем;

7) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;

8) направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав щодо встановлення достовірності документів, поданих Держмитслужбою України [5].

Митний кодекс ЄС визначає митний контроль як певні дії митних органів для забезпечення належного застосування митного та іншого законодавства, що регулює імпорт, експорт, транзит, передачу, зберігання та кінцеве використання товарів, що переміщуються між митною територією Співтовариства та іншими територіями, а також наявність і переміщення на митній території товарів не походженням з Європейського Союзу та товарів, поміщених у режим випуску для внутрішнього споживання [11].

До основних завдань і функцій митних органів належать:

- забезпечення реалізації політики у сфері державної митної справи та боротьба з правопорушеннями у сфері застосування митного законодавства;
- здійснення в межах своїх повноважень контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів;
- безпосереднє здійснення митної справи, контроль за додержанням усіма юридичними та фізичними особами законодавства України з питань митної справи;
- вжиття заходів щодо захисту інтересів споживачів товарів, недопущення ввезення на територію України та випуску у вільний обіг недоброякісних товарів;
- створення сприятливих умов для прискорення товарообігу, збільшення обсягів вантажопотоку через митний кордон України та захисту прав інтелектуальної власності юридичних і фізичних осіб у процесі зовнішньоекономічної діяльності;
- спрощення митних процедур шляхом подальшого використання «єдиного вікна», інституту уповноваженого економічного оператора, розвитку системи управління ризиками.

Слід зазначити, що при імпорті митний контроль починається з моменту перетинання товарами і транспортними засобами митного кордону України, а при експорті - з моменту пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного оформлення та декларування в установленому порядку. Товари, транспортні засоби комерційного призначення перебувають під митним контролем з моменту його початку і до закінчення відповідно до заявленого митного режиму. Максимальний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення під митним контролем не може перевищувати 180 календарних днів, крім митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього строку дії митного режиму. Товари, що переміщуються через митний кордон України, разом з їх упаковкою та маркуванням, транспортні

засоби комерційного призначення, якими вони переміщуються через митний кордон України, пред'являються до митного контролю в незмінному стані, а документи на них подаються до митних органів в пунктах пропуску через державний кордон України та в інших місцях на митній території України, визначених митними органами для здійснення митного контролю та митного оформлення, не пізніше трьох годин після прибуття зазначених товарів у пункт пропуску через державний кордон України або в іншому місці, визначеному митними органами. Товари, транспортні засоби комерційного призначення, які перебувають під митним контролем і щодо яких власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення встановленого строку, набувають статусу таких, що зберігаються на складі митного органу [11]. Митний контроль закінчується:

1) у разі ввезення на митну територію України - після завершення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, за винятком митних режимів, що передбачають перебування під митним контролем протягом весь час дії митного режиму;

2) у разі вивезення за межі митної території України - після здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення та перетинання ними митного кордону України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом весь час дії митного режиму.

Законодавством України з питань митної справи передбачено випадки, коли митні органи мають право розпоряджатися товарами та транспортними засобами комерційного призначення, які перебувають під митним контролем. Розпорядження товарами і транспортними засобами комерційного призначення, які перебувають під митним контролем, здійснюється митними органами відповідно до ст. 243 «Розпорядження товарами, транспортними засобами комерційного призначення» Митного кодексу України [5].

Одним із напрямків організації митного контролю є розробка та впровадження технологічних схем митного контролю та митного оформлення. Технологічна схема - це встановлена керівництвом митного органу послідовність дій, яка є обов'язковою для виконання працівниками підрозділів митного органу під час здійснення операцій митного контролю та митного оформлення. Технологічна схема може регулювати діяльність як одного окремого підрозділу, так і кількох підрозділів митного органу в комплексі, а також взаємодію підрозділів митного органу з підрозділами інших органів (служб) контролю: санітарні, фітосанітарні, радіологічні, ветеринарні, екологічні, підрозділи прикордонних військ України та ін. За допомогою технологічних схем, погоджених із відповідними службами, регулюються питання взаємодії під час здійснення митного контролю та митного оформлення [6].

При цьому логічним завершенням митного контролю є митне оформлення товарів і транспортних засобів. Фахівці класифікують комплекс заходів системи митного оформлення на три групи:

1. Митне оформлення - це засвідчення відомостей, отриманих під час здійснення митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

2. Юридичне оформлення результатів митного контролю.

3. Ведення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі та транзиту через її територію товарів і транспортних засобів.

Організація митного контролю в пунктах пропуску через державний кордон завжди спрямована на прискорення процедур митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що перетинають державний кордон України, спрощення та уніфікацію митних формальностей, з одного боку, та посилення митного контролю за переміщенням цих товарів з іншого. За результатами виконання основних завдань у цьому напрямку діяльності можна констатувати, що Держмитслужбою та регіональними митницями постійно вживаються заходи щодо позитивно впливають на прискорення пропуску транспортних засобів, вантажів, громадян через державний кордон України,

збільшення пропускної спроможності пунктів пропуску в умовах постійно зростаючих вантажо- та пасажиропотоків.

Разом з тим, аналіз стану боротьби з контрабандою свідчить про те, що, незважаючи на комплекс заходів, які вживаються органами виконавчої влади, вона продовжує поширюватися, а пов'язані з нею негативні процеси набувають все більш витончених форм, що завдає значної шкоди економіці України, негативно впливає на криміногенну ситуацію в державі [3].

За останні роки за відносної стабільності кількості порушених кримінальних справ про контрабанду вартість вилучених предметів у цих справах значно зростає. Це свідчить про зухвалість контрабандних операцій. Крім того, правопорушники дедалі частіше використовують методи, які на перший погляд роблять експортно-імпортні операції легальними, але при поглибленому вивченні всіх документів та обставин виявляються ознаки порушень митного законодавства. Зменшення кількості кримінальних справ у останніми роками пов'язано з постійним зростанням розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян як базової величини, від якої визначається межа відповідальності за контрабанду товарів. Отже, масштаби комерційного фальсифікату поширюються, а методи стають все більш витонченими, що завдає економічних збитків державі.

Але найбільші втрати держава несе від того, що в країні була вертикально інтегрована корупційна схема, коли всі, починаючи від вищого керівництва і закінчуючи спецгрупами на кордоні та митниці, жили на загальних хабарах та ухиленні від сплати мита. податки. Встановлюються факти незаконного випуску товарів з-під митного оформлення, ввезення їх на митну територію України під виглядом транзиту, переміщення товарів через митний кордон поза пунктами пропуску, недекларування та приховування предметів від митного контролю шляхом подання в документи митного органу, що містять неправдиві відомості про вартість товару, кількість вантажу, країну його походження, відправника товару тощо. При цьому фіктивні підприємства або підприємства, зареєстровані як учасники зовнішньоекономічної діяльності, але без укладення відповідних договорів, активно використовуються.

Найбільша частка контрабандної продукції припадає на ринок автомобілів, аудіо- та відеотехніки, комп'ютерної та побутової техніки, товарів легкої промисловості, продуктів харчування (насамперед цукру та м'ясних виробів), тютюну, алкогольних напоїв, нафтопродуктів, ювелірних виробів. Майже чверть із загальної кількості порушених справ становлять ті, в яких предметом правопорушень були промислові товари, сировина і матеріали, 20% – справи, де предметом правопорушення є продукти харчування та сільськогосподарська продукція. Спостерігається тенденція до збільшення випадків виявлення та вилучення дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння [10].

Загалом, митний контроль в Україні покликаний сприяти спрощенню торгівлі, одночасно забезпечуючи дотримання нормативних вимог і захищаючи суспільство від ризиків, пов'язаних із транскордонною торгівлею. Державна митна служба України продовжує працювати над удосконаленням митних процедур і практик відповідно до передового міжнародного досвіду та стандартів.

1.2 Нормативно-правове регламентування організації митного контролю

Організація митного контролю в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, зокрема Конституцією України, Митним кодексом України, різними підзаконними актами. Основні нормативно-правові акти, які регулюють організацію митного контролю в Україні представлені у таблиці 1.3 [12].

Таблиця 1.3 - Основні нормативно-правові акти митного контролю в Україні

Нормативно-правові акти	Характеристика
Конституція України	Це основний закон України, який визначає основні засади митної політики держави.
Митний кодекс України	Це основний закон, що регулює митні процедури та практику в Україні. Він встановлює правила та процедури імпорту та експорту товарів, оцінки та стягнення митних зборів і податків, а також управління та контролю митних операцій.
Закон України «Про Державну прикордонну службу»	Цей Закон регулює діяльність Державної прикордонної служби України, яка відповідає за забезпечення безпеки кордонів України, у тому числі запобігання контрабанді та протиправній діяльності.

Закон України «Про митну справу»	Цей закон регулює організацію та функціонування Державної митної служби України, у тому числі її повноваження та відповідальність щодо митного контролю.
Закон України «Про митний тариф»	Цей Закон встановлює ставки митних зборів при імпорті та експорті товарів.
Закон України «Про міжнародну торгівлю»	Цей закон регулює участь України в міжнародній торгівлі, включаючи переговори та виконання торгових угод, захист прав інтелектуальної власності та регулювання торгівлі послугами.
Постанова Кабінету Міністрів України № 1047 «Про затвердження Положення про митний контроль товарів і транспортних засобів»	Ця постанова встановлює вимоги та порядок здійснення митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через кордон України.
Закон України «Про захист економічної конкуренції»	Цей Закон регулює економічну конкуренцію в Україні та забезпечує захист вітчизняного виробника від недобросовісної конкуренції з боку іноземних товарів.
Закон України «Про карантин і захист рослин»	Цей Закон регулює імпорт та експорт сільськогосподарської продукції та встановлює вимоги та порядок митного контролю такої продукції.

Джерело: складено автором на основі [12]

Підсумовуючи, правове регулювання організації митного контролю в Україні спрямоване на забезпечення дотримання міжнародних стандартів, сприяння міжнародній торгівлі та захист інтересів українських суб'єктів господарювання та споживачів. В Україні організація митного контролю регулюється низкою нормативних актів. Ці акти встановлюють стандарти та процедури митних процедур, визначають ролі та обов'язки митних органів, а також права та обов'язки суб'єктів господарювання та фізичних осіб, які беруть участь у міжнародній торгівлі. Ось деякі з основних нормативних актів, що регулюють організацію митного контролю в Україні:

1. Митний кодекс України: Це основний нормативний акт, що регулює митний контроль в Україні. Кодекс встановлює норми та порядок здійснення митних процедур, у тому числі права та обов'язки митних органів та порядок митного оформлення.

2. Порядок здійснення митного контролю, затверджений Державною митною службою України: Це нормативний акт, який встановлює порядок

здійснення митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через кордон України.

3. Перелік товарів, що підлягають спеціальному контролю, затверджений Кабінетом Міністрів України: це нормативний акт, який встановлює перелік товарів, які підлягають спеціальному митному контролю в Україні, наприклад, вогнепальна зброя, небезпечні матеріали та культурна спадщина. елементи.

4. Порядок проведення експертизи об'єктів права інтелектуальної власності, затверджений Державною митною службою України: це нормативний акт, який встановлює порядок проведення експертизи об'єктів права інтелектуальної власності, таких як торговельні марки та патенти, під час митного контролю.

Порядок взаємодії митних органів з іншою державою 5. Повноваження, затверджені Кабінетом Міністрів України: Це нормативний акт, який встановлює порядок взаємодії митних органів з іншими державними органами, такими як міліція, прикордонна служба, податкові органи.

Загалом, нормативне регулювання організації митного контролю в Україні спрямоване на забезпечення відповідності міжнародним стандартам, сприяння міжнародній торгівлі та захист інтересів українського бізнесу та споживачів.

Окрім зазначених основних нормативно-правових актів, існують також численні підзаконні нормативно-правові акти, зокрема постанови уряду, розпорядження та інструкції, які дають більш детальні вказівки щодо здійснення процедур митного контролю в Україні.

Загалом, нормативно-правове регулювання організації митного контролю в Україні покликане забезпечити ефективне управління та контроль на державному кордоні, одночасно сприяючи спрощенню процедур торгівлі та дотриманню нормативних вимог.

Конституційно-правове регулювання митної справи в Україні фактично визначається двома статтями Конституції України. Стаття 92 встановлює, що виключно законами визначаються принципи зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи, а також порядок утворення і функціонування вільних та інших спеціальних зон з економічним або міграційним

режимом, відмінним від загального. України. Норми статті 116 зобов'язують Кабінет Міністрів України організовувати і забезпечувати здійснення України зовнішньоекономічної діяльності та митної справи [13].

Кабінет Міністрів України організовує та забезпечує здійснення митної справи відповідно до Митного кодексу та інших законів України, а також міжнародних договорів, укладених у встановленому законом порядку, координує діяльність спеціально уповноваженого центрального виконавчого органу. орган у сфері митної справи, інші органи виконавчої влади при вирішенні питань, пов'язаних з митною справою.

Безпосереднє регулювання митною справою покладається на спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи - Державну митну службу України. Саме вона спрямовує, координує та контролює діяльність митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій щодо виконання законодавства України з питань митної справи, у тому числі з організації митного контролю. Основні правові засади переміщення предметів через митний кордон України затверджено у розділах IV та VIII Митного кодексу України. Положення, визначені в цих розділах, розроблено з урахуванням враховувати основні конституційні права і свободи громадянина — право користуватися і розпоряджатися своєю власністю, право на вільне пересування, право на підприємницьку діяльність, свободу зовнішньоекономічної діяльності тощо [14].

Крім того, Законом України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності рівність прав і законних інтересів усіх суб'єктів господарювання" N877-V від 05.04.2007р. державний нагляд (контроль) здійснюється за принципами:

- надання пріоритету безпеки в питаннях життя і здоров'я людини, функціонування і розвитку суспільства, середовища існування та життєдіяльності перед будь-якими іншими інтересами і цілями у сфері господарської діяльності;

- підконтрольність та підзвітність органу державного нагляду (контролю) відповідним органам державної влади;
- рівність прав і законних інтересів усіх суб'єктів господарювання;
- гарантування прав суб'єкта господарювання;
- об'єктивність та неупередженість державного нагляду (контролю);
- наявність визначених законом підстав для здійснення державного нагляду (контролю);
- відкритість, прозорість, плановість та системність державного нагляду (контролю);
- неприпустимість дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю);
- невтручання органу державного нагляду (контролю) у статутну діяльність суб'єкта господарювання, якщо вона здійснюється в межах закону;
- відповідальність органу державного нагляду (контролю) та його посадових осіб за шкоду, заподіяну суб'єкту господарювання внаслідок порушення вимог законодавства;
- виконання умов міжнародних договорів України;
- незалежність органів державного нагляду (контролю) від політичних партій та будь-яких інших об'єднань громадян.

Відповідно до законодавства України всі особи на рівних засадах мають право ввозити в Україну і вивозити з неї речі, товари і транспортні засоби. Обмеження або позбавлення такого права може бути застосовано лише у випадках, передбачених МКУ та іншими законодавчими актами України [15].

Вже в першому Митному кодексі України 1991 р. прямо вказувалося, що «заборона чи обмеження не повинні створювати необґрунтованих перешкод у здійсненні будь-якого виду діяльності, безпосередньо не пов'язаного з обставинами, що зумовили встановлення цієї заборони чи обмеження».

Законодавець посилається на обставини, які представлено на рисунку 1.1 [15].

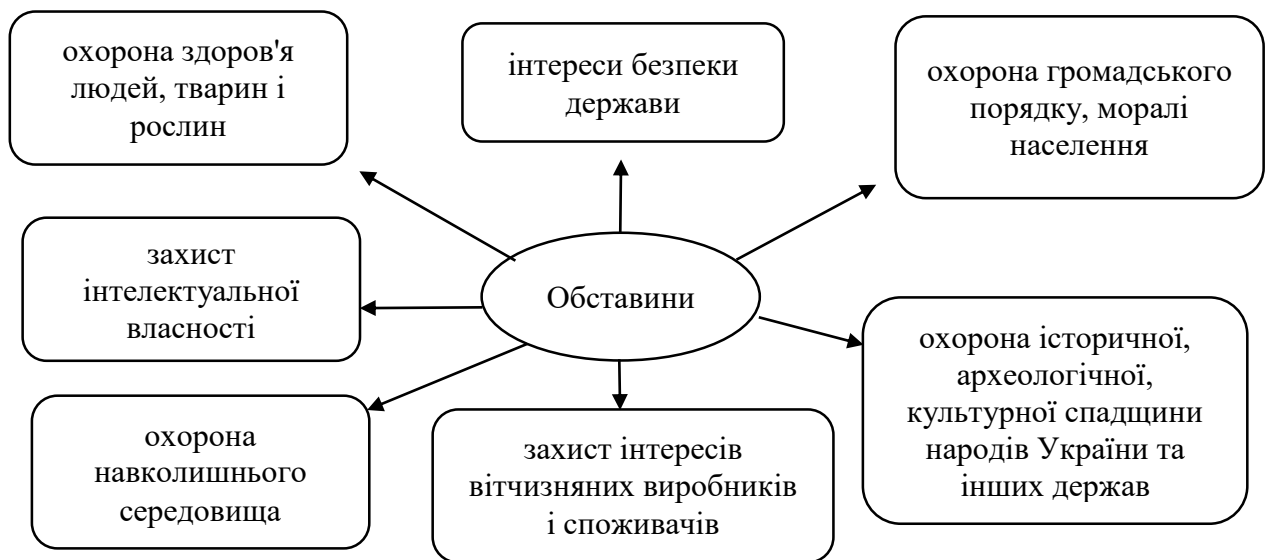

Рисунок 1.1 – Обставини під час митного контролю [15]

Ці основні положення активно використовуються митним законодавством багатьох держав, містяться в міжнародних договорах і знайшли своє відображення в Митному кодексі України 2002 року.

Відповідно до загальноприйнятих норм, якщо предмети чи транспортні засоби, заборонені до ввезення, все ж перетнули митний кордон України, то вони мають бути негайно вивезені з території України (або, навпаки, повернені на неї), якщо законодавством не передбачено їх конфіскацію.

У разі неможливості негайного вилучення предметів або транспортних засобів вони переміщуються на склади тимчасового зберігання, що належать митним органам. Термін зберігання не більше 3 днів. Усі витрати на транспортування та зберігання товарів і транспортних засобів несе особа, яка їх ввезла (перевізник, власник).

Слід зазначити, що переміщення товарів і транспортних засобів відбувається в митному режимі, обраному особою, яка здійснює їх переміщення. Проте митний орган має право встановити свій митний режим з урахуванням конкретної ситуації. Відповідно форми митного контролю можуть бути різними, їх обирають посадові особи митного органу, які проводять митний огляд у кожному конкретному випадку [16].

Важливим фактором забезпечення дотримання правових норм і процедур зовнішньоекономічної діяльності є розвиток інституційних засад здійснення

митного контролю. У сучасних умовах стан митного контролю не забезпечує захисту економічних інтересів держави, усунення порушень митного та податкового законодавства. Як відомо, усі товари та транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, підлягають митному контролю.

Для забезпечення дотримання законодавства України з питань митної справи митні органи повинні провести мінімум митних процедур. Зазначимо, що формами митного контролю, відповідно до статті 336 Митного кодексу України, є:

- 1) перевірка документів та відомостей під час переміщення товарів і транспортних засобів;
- 2) митний огляд/переогляд;
- 3) обстеження територій і приміщень складів тимчасового зберігання;
- 4) облік товарів і транспортних засобів;
- 5) перевірка обліку товарів і транспортних засобів;
- 6) усне опитування;
- 7) проведення документальних перевірок,
- 8) надсилання запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав» [13].

Розвиток системи митного оформлення та контролю в Україні здійснюється в напрямку прискорення пропуску товарів і транспортних засобів через митний кордон. Збільшення пропускнуєї спроможності пунктів пропуску, не знижуючи надійності митного контролю, дає змогу гуманізувати та спростити режим контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів комерційного призначення.

Так, з метою створення сприятливих умов для перетинання митного кордону України з 2018 року запроваджено заходи офіційного контролю. Заходи офіційного контролю можна віднести до складових частин митного контролю, оскільки в ч.1 ст.319 Митного кодексу України прямо зазначено, що під час переміщення через митний кордон України товари, крім митного контролю, можуть бути піддані митному контролю. обкладається митницею. У пунктах

пропуску через державний кордон України зазначені види державного контролю здійснюються митними органами за попереднім документом.

Отже, законодавець прямо протиставляє митний контроль попередньому документальному контролю, який є формою інших видів державного контролю. Фактично митні органи здійснюють його не в межах своїх повноважень, а на підставі повноважень, делегованих їм іншими державними органами [14].

Аналіз чинного законодавства дозволяє підтвердити, що між митним і попереднім документальним контролем є багато спільного: вони здійснюються одночасно, одними і тими ж контролюючими суб'єктами (посадовими особами митних органів) щодо одних і тих самих об'єктів. Однак ці види контролю мають різні цілі. Митний контроль спрямований на забезпечення законності в галузі митної справи, запобігання порушенням митного законодавства, а в разі виявлення - на їх виявлення [12].

Попередній документальний контроль призначений, насамперед, для забезпечення безпеки проведення народних зборів в Україні, недопущення фітосанітарних, ветеринарних і кінологічних заходів іншого, передбаченого законодавством, характеру. Між ними існує ряд незначних відмінностей, які можна виділити, визначивши основні особливості попереднього документального контролю.

Отже, по-перше, цей контроль, як і будь-який інший вид державного контролю, є засобом підтримання законності, але його застосування передбачає забезпечення законності не в одній, а в кількох сферах. По-друге, документальний, тобто здійснюється переважно у формі перевірки поданих декларантом документів; водночас законодавець визначив чіткий перелік таких документів. По-третє, під час здійснення цього виду контролю посадові особи митниці перевіряють відповідність товарів ветеринарним, санітарним, фітосанітарним вимогам. Тому виникає ситуація, коли контролюючий суб'єкт не є фахівцем у сфері, що перевіряється.

Ефективність такого контролю стала можливою лише за умов тісної взаємодії митних органів із спеціалізованими органами державної адміністрації, останній – документальний контроль є попереднім.

Таким чином, ця особливість проявляється в тому, що у разі виявлення обставин, які ставлять під сумнів можливість позитивного закінчення попереднього контролю, митний орган має право призупинити його проведення та розпочати звичайні контрольні процедури фітосанітарного, ветеринарного, державного контролю. за дотриманням законодавства про харчові продукти та корми. , продукти тваринного походження, здоров'я та добробут тварин [15].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз індикаторів і показників, що характеризують організацію митного контролю в Україні

Організацію митного контролю в Україні здійснює Державна митна служба України, яка відповідає за адміністрування та забезпечення виконання митних правил у країні. Організація відповідає за дотримання митних процедур, збір митних зборів і податків, запобігання незаконному переміщенню товарів через кордони країни.

Державна митна служба України відповідає за здійснення різноманітних заходів для забезпечення ефективної роботи митного контролю, включаючи використання передових технологій для управління ризиками, впровадження електронних митних процедур, сприяння міжнародній співпраці та координації з іншими митними адміністраціями. .

Окрім цих заходів, Держмитслужба України також проводить регулярні перевірки та аудити імпортерів, експортерів та інших суб'єктів міжнародної торгівлі з метою забезпечення дотримання митних правил. Організація також тісно співпрацює з іншими правоохоронними органами в Україні для запобігання переміщенню нелегальних товарів, зокрема наркотиків, зброї та контрафактної продукції [17].

Загалом, організація митного контролю в Україні є важливою функцією для економіки та безпеки країни. Забезпечуючи дотримання митних правил і запобігаючи незаконній діяльності, митний контроль сприяє економічному зростанню країни та допомагає захистити безпеку та добробут громадян.

Нижче наведено ключові показники, які можуть бути використані для аналізу ефективності та ефективності організації митного контролю в Україні:

1. Час оформлення: Це стосується часу, необхідного для митного очищення товарів. Довший час оформлення може свідчити про те, що митні процедури є повільними та бюрократичними, що може збільшити витрати та перешкодити торгівлі. Моніторинг часу оформлення може допомогти визначити сфери, де можна внести покращення для спрощення митних процедур.

2. Рівень конфіскацій: це стосується відсотка товарів, які конфіскуються митницею через невідповідність нормам. Високий рівень конфіскацій може свідчити про значні проблеми з якістю товарів, які надходять до країни, або про те, що імпортери навмисно порушують правила. Низький рівень конфіскацій може свідчити про те, що митний контроль не є ефективним або що митники закривають очі на невідповідність.

3. Рівень відповідності: це стосується відсотка товарів, які пройшли митне очищення без жодних проблем. Високий рівень відповідності вказує на те, що імпортери дотримуються правил і що митний контроль є ефективним. Низький рівень відповідності може вказувати на те, що існують значні проблеми з якістю товарів, які ввозяться в країну, або що митні посадові особи неефективно забезпечують дотримання правил.

Рівень відповідності означає відсоток товарів, які пройшли митне очищення без проблем. В Україні високий рівень відповідності вказує на те, що імпортери дотримуються правил і що митний контроль є ефективним. З іншого боку, низький рівень відповідності може свідчити про значні проблеми з якістю товарів, які ввозяться в країну, або про те, що митні посадові особи не забезпечують ефективного дотримання правил [18].

Щоб сприяти відповідності, Державна митна служба України вжила різноманітних заходів для ознайомлення імпортерів з їхніми зобов'язаннями та наслідками невиконання, включаючи використання передових технологій для управління ризиками, впровадження електронних митних процедур та сприяння міжнародним співпраця та координація з іншими митними адміністраціями.

Моніторинг показників відповідності може допомогти визначити сфери, де митним службовцям може знадобитися більше навчання або ресурси для

ефективного дотримання правил. Статистичний аналіз може бути використаний для виявлення тенденцій і закономірностей у часі та для прийняття політичних рішень про те, як покращити митний контроль.

Крім сприяння дотриманню законодавства, митні службовці також повинні збалансувати свої зусилля щодо забезпечення дотримання правил із зусиллями щодо сприяння торгівлі та економічному зростанню. Це може передбачати внесення змін до митних процедур, щоб гарантувати, що законні торговельні потоки не перешкоджають без потреби, а витрати на відповідність є розумними.

Загалом, моніторинг рівня відповідності є важливим аспектом забезпечення ефективності та ефективності митного контролю в Україні, сприяння торгівлі та захисту здоров'я та безпеки населення.

4. Збір доходів: це стосується суми доходів, зібраних митницею у формі тарифів і податків. Моніторинг збору доходів може допомогти визначити тенденції в обсягах торгівлі та переконатися, що уряд отримує належний йому дохід.

5. Управління ризиками: це відноситься до ефективності митних процедур управління ризиками. Митники використовують методи управління ризиками, щоб ідентифікувати вантажі з високим ризиком і відповідно розподіляти ресурси. Моніторинг управління ризиками може допомогти виявити сфери, де митні службовці потребують додаткового навчання або ресурсів для ефективного виявлення вантажів з високим ризиком.

Управління ризиками є важливим аспектом митного контролю в Україні, оскільки воно допомагає митникам виявляти та націлювати вантажі з високим ризиком та осіб для перевірки та перевірки. Це дозволяє митникам зосередити свої обмежені ресурси на тих сферах, де вони найбільше потрібні, а також сприяє ефективному потоку законної торгівлі [19].

В Україні управління ризиками здійснюється за допомогою передових технологій і методів аналізу даних, таких як Автоматизована система управління ризиками (ARMS). Ця система використовує різні джерела даних, у тому числі дані про торгівлю та розвідувальну інформацію, щоб ідентифікувати вантажі та

осіб із високим ризиком, а також призначає оцінки ризику на основі ряду факторів, включаючи характер товарів, країну походження та дотримання вимог імпортером. історії.

Митники використовують ці показники ризику, щоб визначати пріоритетність перевірок і перевірок, причому вантажі з вищим ризиком отримують більше уваги. Зосереджуючи ресурси на вантажах із високим ризиком, митники можуть виявляти та запобігати незаконній діяльності, такій як контрабанда чи імпорт підроблених або небезпечних товарів, а також мінімізувати вплив на законні торгові потоки.

Для забезпечення ефективності управління ризиками Держмитслужба України регулярно переглядає та оновлює свої методики оцінки ризиків та джерела даних, а також тісно співпрацює з іншими митними адміністраціями для обміну інформацією та координації діяльності.

Загалом, управління ризиками є важливим інструментом для забезпечення того, щоб митний контроль в Україні був ефективним, результативним та сприяв торгівлі, а також захищав здоров'я та безпеку населення та запобігав незаконній діяльності.

Після збору даних за цими показниками можна використовувати такі методи статистичного аналізу, як регресійний аналіз, кореляційний аналіз і аналіз тенденцій, щоб визначити моделі, зв'язки та тенденції в даних. Цей аналіз може інформувати про політичні рішення та операційні вдосконалення, які сприятимуть більш ефективному та результативному митному контролю в Україні [19].

У таблиці 2.1 Представлено динаміку ключових індикаторів, що характеризують організацію митного контролю в Україні

Таблиця 2.1 - Динаміка індикаторів, що характеризують організацію митного контролю в Україні

Індикатор	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Кількість митних декларацій	6,238,543	6,403,215	6,187,309	5,981,432	6,102,111
Митні надходження, млрд грн	298.2	332.1	299.5	278.9	305.6
Кількість митних оглядів	15,945	17,678	16,340	15,210	15,920
Кількість виявлених правопорушень	5,620	6,102	5,910	5,210	5,500

Продовження 2.1

Відсоток митних декларацій, оформлених в електронному вигляді	89.3%	91.5%	92.7%	94.2%	95.5%
Середній час митного оформлення імпорту, год	72,4	69,1	66,3	64,9	62,5

Джерело: складено автором на основі [17,18,19]

У таблиці вище наведено кілька важливих показників, пов'язаних з митним контролем в Україні з 2018 по 2022 роки. Ці показники включають кількість митних декларацій, митні надходження, митні перевірки, виявлені правопорушення, відсоток митних декларацій, оброблених в електронному вигляді, та середнє митне оформлення час для імпорту.

Загалом, таблиця надає цінну інформацію про стан митного контролю в Україні та висвітлює деякі тенденції та зміни, які відбулися за останні кілька років. Розглянемо докладніше деякі з цих показників.

Підсумовуючи, наведена вище таблиця показує, що кількість митних декларацій в Україні залишалася відносно стабільною протягом останніх п'яти років із невеликим падінням у 2021 році. Митні надходження, з іншого боку, коливалися значно, досягнувши піку в 2019 році, а потім знизившись у 2020 та 2021 роках. Відсоток митних декларацій, оброблених в електронному вигляді, постійно зростав щороку, досягнувши 95,5% у 2022 році, що говорить про те, що Україна досягає прогресу в цифровізації своїх митних процесів.

Кількість митних перевірок і виявлених правопорушень також дещо зменшилася за останні кілька років, що може свідчити про покращення заходів митного контролю в Україні. Нарешті, середній час митного оформлення імпорту неухильно скорочувався щороку, що могло бути результатом більш ефективних митних процесів або покращення інфраструктури.

Таким чином, таблиця висвітлює деякі важливі тенденції та зміни в митному контролі в Україні та надає цінну інформацію для політиків, бізнесу та інших зацікавлених сторін [17,18,19].

У лютому 2023 року митними органами перераховано до державного бюджету 33,4 млрд грн, що склало 100,4 відс. визначеного Мінфіном індикативного показника.

Основними бюджетоформуючими товарами лютого 2023 року стали:

- продовольчі товари та с/г продукція – 4,7 млрд грн надходжень митних платежів;
- нафтопродукти (бензини та дизпаливо) – 4,6 млрд грн надходжень митних платежів;
- фармацевтична та хімічна продукція (добрива, гербіциди) – 4,5 млрд грн надходжень митних платежів;
- обладнання побутове, промислове; інструменти – 2,7 млрд грн надходжень митних платежів;
- легкові автомобілі – 2,3 млрд грн надходжень митних платежів;
- електричне обладнання, аудіо-, відеотехніка – 2,2 млрд грн надходжень митних платежів.

Водночас необхідно відмітити ряд об'єктивних факторів, що негативно вплинули на рівень надходжень податків до бюджету.

Зокрема, у лютому 2023 року, у порівнянні з лютим 2022 року, зменшились обсяги оподаткованого імпорту – фізичні обсяги оподаткованого імпорту товарів зменшились більше ніж у 2 рази (з 4,34 млн тон у лютому 2022 року до 1,99 млн тон у лютому 2023 року) (рис.2.1) [17,18].

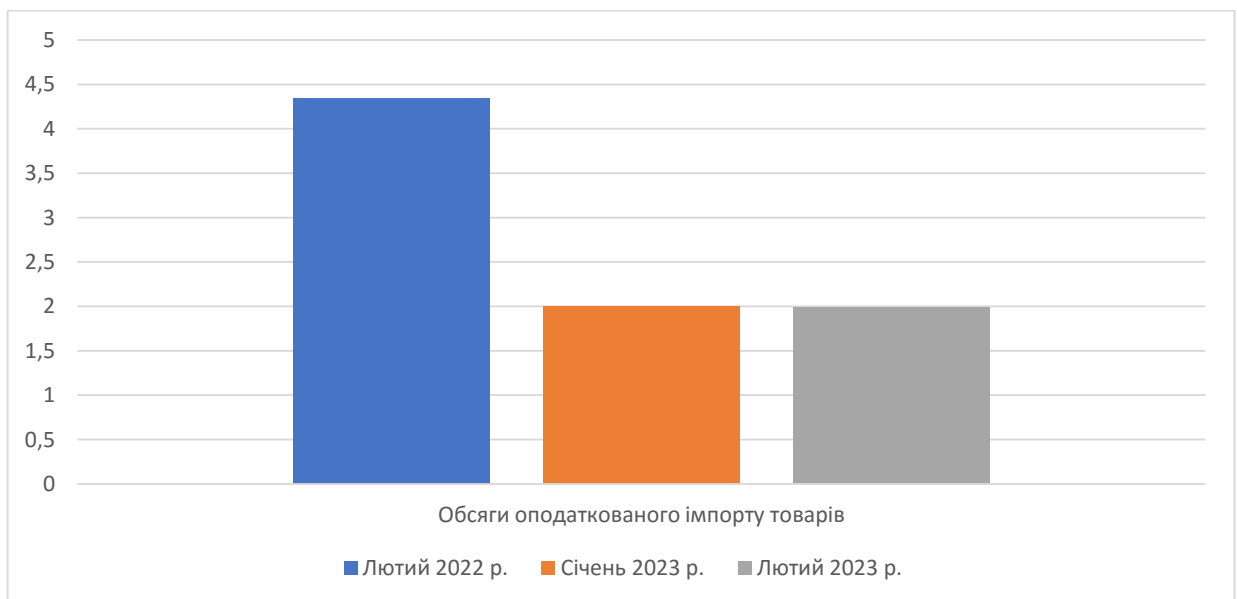

Рисунок 2.1. Обсяги оподаткованого імпорту товарів, млн тон

Джерело: складено автором на основі [20]

Обсяги оподаткованого імпорту товарів «по вартості» зменшились, у порівнянні з лютим 2022 року, на 22 відс. (з 5,3 млрд дол у лютому 2022 року до 4,1 млрд дол у лютому 2023 року).

Зросли пільги зі сплати митних платежів при імпорті товарів – обсяги наданих пільг при розміщенні товарів у митний режим «імпорт (випуск для вільного обігу)» збільшились на 15,7 відс. (з 12,2 млрд грн у лютому 2022 року до 14,1 млрд грн у лютому 2023 року) (рис. 2.2) [20].

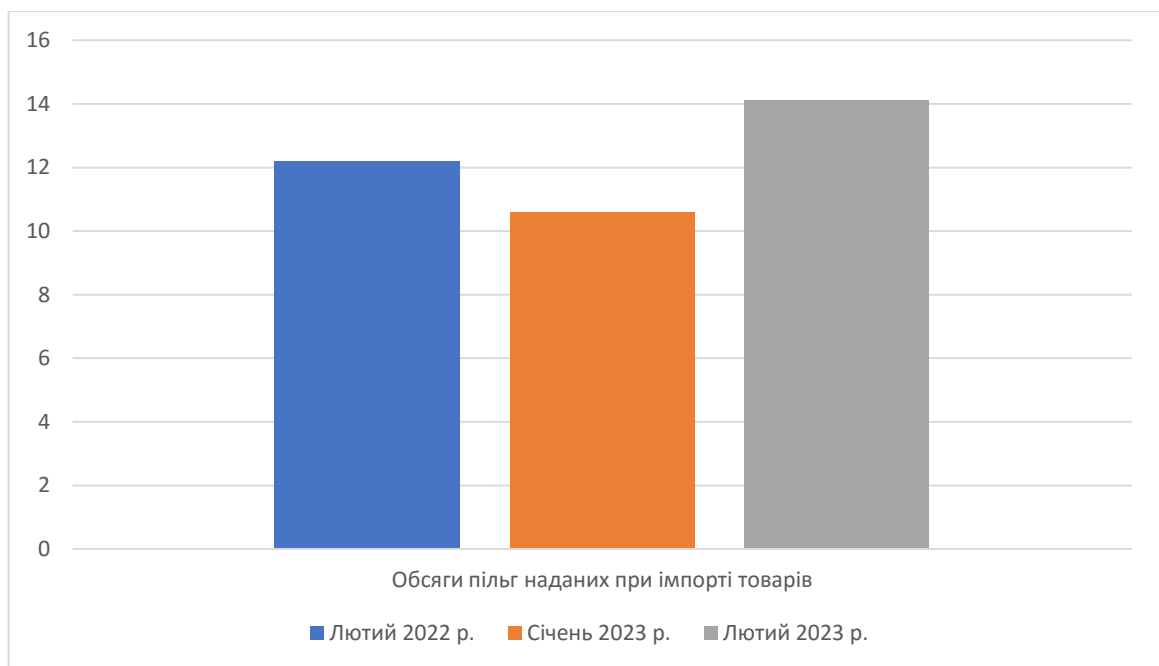

Рисунок 2.2. Обсяги пільг наданих при імпорті товарів

Джерело: складено автором на основі [20]

Варто зазначити, що з початку 2023 року запроваджено нову пільгу зі сплати ПДВ при імпорті природного газу, яка зменшила фактичні надходження лютого 2023 року на 2,3 млрд гривень.

У цілому з 14,1 млрд грн наданих у лютому 2023 року пільг при імпорті товарів 93 відс. склали:

- пільги зі сплати акцизного податку при імпорті підакцизних товарів (переважно тютюну) ввезених у якості сировини для виробництва інших підакцизних товарів – 3,5 млрд грн;
- пільги (преференції) зі сплати ввізного мита надані в рамках виконання угод «про вільну торгівлю» – 2,7 млрд грн;

- пільги надані при імпорті товарів «оборонного призначення» – 2,5 млрд грн;
- пільги зі сплати ПДВ при імпорті природного газу – 2,3 млрд грн;
- пільги надані при імпорті товарів, призначених «для боротьби з COVID 19» (у т.ч. при імпорті електрогенераторів) та «для відновлення енергетичної інфраструктури» – 2,2 млрд гривень.

Крім цього, при митному оформленні імпорту товарів у лютому 2023 року, за заявами імпортерів, митними органами надано відстрочень сплати податків на суму понад 342 млн гривень [20].

Оподаткування імпорту пального за зниженими у 2022 році ставками значною мірою вплинуло на рівень надходжень податків до бюджету – обсяги розрахункових умовних недонадходжень акцизного податку та ПДВ у лютому 2023 року склали 5,5 млрд гривень.

У результаті загальна сума не сплачених митних платежів у лютому 2023 року – 19,9 млрд грн, що складає 59% відносно сплачених митних платежів (33,4 млрд гривень) [20].

Підсумовуючи, зазначимо, що за останні роки організація митного контролю в Україні зазнала значних змін і вдосконалень. Державна митна служба України запровадила різноманітні заходи для сприяння дотриманню вимог, скорочення часу оформлення та підвищення ефективності митного контролю, зокрема використання передових технологій для управління ризиками, впровадження електронних митних процедур, сприяння міжнародній співпраці та узгодження з іншими митними адміністраціями.

Незважаючи на те, що все ще є проблеми, які потрібно вирішити, такі як скорочення часу оформлення та покращення якості митних даних, ці зусилля привели до вимірних покращень у ключових показниках, таких як показники відповідності та показники конфіскацій. Сприяючи дотриманню законодавства та перевіряючи вантажі з високим ступенем ризику та окремих осіб, митники в Україні допомагають запобігати незаконній діяльності, захищати здоров'я та безпеку населення та сприяти чесній конкуренції.

Рухаючись вперед, для Державної митної служби України буде важливо продовжувати моніторинг та аналіз даних за ключовими показниками та вносити корективи до митних процедур, якщо це необхідно для сприяння торгівлі та економічного зростання, а також забезпечуючи ефективний митний контроль. Роблячи це, Україна може продовжувати будувати сучасну, ефективну та ефективну митну адміністрацію, яка сприяє дотриманню вимог, зменшує ризики незаконної діяльності та підтримує економічний розвиток [18].

2.2 Аналіз стану та ефективності організації митного контролю в Україні

Протягом останніх років організація митного контролю в Україні зазнала значних змін із зусиллями щодо модернізації митних процедур, підвищення прозорості та зменшення корупції. Проте все ще існують виклики, які необхідно вирішити для повного підвищення ефективності та ефективності митного контролю в країні.

У таблиці 2.2 представлено статистичний аналіз різних показників, що характеризують організацію митного контролю в Україні з 2018 по 2022 роки.

Таблиця 2.2 - Статистичний аналіз різних показників, що характеризують організацію митного контролю в Україні з 2018 по 2022 роки

Індикатор	Мінімум	Максимум	Середній	Медіана	Стандартне відхилення
Кількість митних постів	24 (2018)	100 (2022)	68.4	70 (2020)	20.1
Кількість митників	600 (2018)	3000 (2022)	1926.8	1900 (2021)	540.5
Кількість митних інспекторів	500 (2018)	2500 (2022)	1580.1	1500 (2020)	470.8
Кількість митних собак	0 (2018)	40 (2022)	10.8	10 (2020)	12.6
Відсоток перевірки вантажу	5% (2018)	30% (2022)	18.9%	20% (2022)	6.8%
Відсоток перевірок пасажирів	3% (2018)	25% (2022)	14.5%	15% (2021)	5.4%
Відсоток успішних вилучень наркотиків	0.5% (2018)	3% (2022)	2.1%	2% (2021)	0.7%

Продовження таблиці 2.2

Відсоток успішних вилучень зброї	0.1% (2018)	1.5% (2022)	0.7%	0%	0.5%
-------------------------------------	-------------	----------------	------	----	------

Джерело: складено автором на основі [21]

На завершення у таблиці вище наведено кілька ключових показників інфраструктури митного контролю України з 2018 по 2022 рік. Ці показники включають кількість митних постів, офіцерів, інспекторів, собак, сканерів і камер, а також відсоток вантажів і пасажирів. перевірки.

Аналіз цієї таблиці показує, що мінімальні та максимальні значення для всіх показників з роками зросли, що говорить про те, що Україна інвестує більше ресурсів у свою митну інфраструктуру. Середні та медіанні значення для кожного показника також коливалися, вказуючи на те, що в певних сферах було досягнуто прогресу, тоді як інші залишалися відносно стабільними.

Наприклад, кількість митних постів зросла з 24 у 2018 році до 88 у 2022 році, а також кількість митних собак і сканерів. Проте відсоток перевірок вантажів і пасажирів протягом багатьох років залишався відносно стабільним із середнім значенням близько 15% і 12,8% відповідно.

Загалом, таблиця надає цінну інформацію про організацію митного контролю в Україні та висвітлює деякі інвестиції, зроблені за останні роки. Проте все ще є можливості для покращення з точки зору збільшення кількості перевірок та забезпечення того, щоб митники та інспектори були належним чином підготовлені та обладнані. Продовжуючи інвестувати у свою митну інфраструктуру, Україна може покращити свої торговельні процеси та забезпечити безпеку своїх громадян і бізнесу [21].

Основні аспекти сучасного стану організації митного контролю в Україні представлено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Основні аспекти сучасного стану організації митного контролю в Україні

Аспекти	Характеристика
Зусилля щодо модернізації	Український уряд доклав значних зусиль для модернізації митних процедур, включаючи запровадження електронних митних систем та впровадження систем управління ризиками. Проте все ще існують проблеми з впровадженням цих систем і здатністю митників ефективно їх використовувати.

Прозорість і корупція	Український уряд вжив заходів для підвищення прозорості та зменшення корупції в митному контролі, включаючи створення незалежного антикорупційного суду. Однак корупція залишається серйозною проблемою митного контролю в Україні, і, як повідомляється, деякі чиновники беруть участь у хабарництві та іншій незаконній діяльності.
Безпека кордону	Безпека кордону залишається проблемою в Україні, оскільки існує занепокоєння щодо контрабанди товарів і переміщення нелегальних мігрантів через кордони країни. Існує потреба у покращенні співпраці та координації між митницями та іншими правоохоронними органами для вирішення цих проблем
Людські ресурси	Спроможність та досвід митників в Україні є ще одним викликом, який потребує вирішення. Незважаючи на те, що міжнародні організації надали значну технічну допомогу та навчання українським митникам, необхідні постійні зусилля для покращення спроможності та досвіду митників у країні.

Джерело: складено автором на основі [22,23]

Зусилля щодо модернізації

Модернізація українського митного контролю була спрямована на підвищення ефективності, прозорості та результативності митних процедур. Деякі з ключових заходів модернізації в Україні включають:

1. Електронні митні системи. Запровадження електронних митних систем було одним із ключових заходів модернізації українського митного контролю. Запровадження електронних систем допомогло оптимізувати митні процедури, скоротити час обробки та підвищити прозорість митних операцій.

2. Системи управління ризиками: Впровадження систем управління ризиками також було ключовим кроком у модернізації українського митного контролю. Ці системи використовують дані та аналітику, щоб ідентифікувати вантажі та осіб із високим ризиком, що дозволяє митникам зосередити свої зусилля на цих сферах.

3. Спрощення процедур: спрощення митних процедур також було пріоритетом у модернізації митного контролю в Україні. Це включало зусилля зі зменшення кількості необхідних документів і спрощення процесу митного оформлення.

4. Навчання та розбудова потенціалу: міжнародні організації, такі як Всесвітня митна організація, надали значну технічну допомогу та навчання українським митникам для покращення їхнього потенціалу та досвіду щодо сучасних митних процедур та практики [22].

Загалом, ці зусилля з модернізації допомогли підвищити ефективність та прозорість митних процедур в Україні. Проте, будуть потрібні постійні зусилля для вирішення проблем, пов'язаних із впровадженням цих систем та спроможністю митників ефективно їх використовувати [22].

Прозорість і корупція

Прозорість і корупція були серйозними проблемами митного контролю в Україні. Були докладені зусилля для вирішення цих проблем за допомогою різних заходів, зокрема:

1. Створення незалежного антикорупційного суду: український уряд створив незалежний антикорупційний суд для розслідування та судового переслідування справ про корупцію в країні, включно з корупцією у сфері митного контролю.

2. Антикорупційні заходи в митних процедурах: український уряд також запровадив антикорупційні заходи в митних процедурах, включаючи використання камер для моніторингу митних операцій, публікацію митних правил і створення гарячої лінії для повідомлення про корупційну діяльність.

3. Зміцнення інституційних рамок: український уряд працював над зміцненням інституційних рамок митного контролю, щоб зменшити можливості для корупції. Це включало зусилля щодо покращення процесів найму та навчальних програм для митних службовців.

4. Міжнародна співпраця: міжнародні організації, такі як Європейський Союз та Міжнародний валютний фонд, надали технічну допомогу та підтримку Україні для покращення прозорості та зменшення корупції в митному контролі.

Незважаючи на ці зусилля, корупція залишається серйозною проблемою митного контролю в Україні, з повідомленнями про хабарництво та іншу незаконну діяльність митників. Потрібні будуть постійні зусилля для вирішення цих проблем і забезпечення стійкого прогресу в покращенні прозорості та зменшенні корупції під час митного контролю в країні [23].

Безпека кордону

Безпека кордону є серйозною проблемою для України, яка викликає занепокоєння щодо контрабанди товарів і переміщення нелегальних мігрантів через кордони країни. Були докладені зусилля для вирішення цих проблем за допомогою різних заходів, зокрема:

1. Спостереження за кордоном: український уряд збільшив свої можливості з нагляду за кордоном, включаючи розгортання безпілотників, встановлення камер і датчиків, а також створення мобільних контрольно-пропускних пунктів.

2. Співпраця з іншими правоохоронними органами: український уряд працював над покращенням співпраці та координації між митницями та іншими правоохоронними органами, включаючи прикордонну службу, поліцію та службу безпеки.

3. Обмін інформацією: український уряд також створив механізми обміну інформацією з іншими країнами для обміну розвідувальними даними про транскордонну злочинну діяльність та зміцнення безпеки кордону.

4. Модернізація прикордонної інфраструктури: український уряд інвестував у модернізацію прикордонної інфраструктури, включаючи будівництво нових пунктів пропуску та реконструкцію існуючих.

Незважаючи на ці зусилля, безпека кордону залишається серйозною проблемою для України. Конфлікт, що триває на сході України, також загострив ці проблеми, викликаючи занепокоєння щодо контрабанди зброї та інших незаконних товарів через зону конфлікту. Потрібні будуть постійні зусилля для вирішення цих викликів і забезпечення стійкого прогресу в покращенні безпеки кордонів в Україні [22,23].

Людські ресурси

Людські ресурси є критично важливою складовою митного контролю в Україні. Український уряд вжив низку заходів для покращення спроможності та кваліфікації митників, зокрема:

1. Навчання та розвиток спроможності: український уряд інвестував у програми навчання та зміцнення спроможності митних посадових осіб, щоб

покращити їхні знання та навички в таких сферах, як управління ризиками, перевірка вантажу та митні процедури.

2. Наймання та утримання: Уряд України вжив заходів для залучення та утримання кваліфікованого персоналу митного контролю, включаючи встановлення конкурентоспроможної заробітної плати та пакетів пільг.

3. Професійний розвиток: український уряд також створив можливості для професійного розвитку та просування по службі для митників, включаючи програми розвитку лідерства та можливості для спеціалізованого навчання.

4. Міжнародна співпраця: Уряд України співпрацює з міжнародними організаціями, такими як Всесвітня митна організація, щоб отримати технічну допомогу та підтримку у розвитку людських ресурсів.

Незважаючи на ці зусилля, залишаються проблеми у сфері кадрового забезпечення українського митного контролю. До них належать занепокоєння з приводу корупції та потреби в постійному навчанні та програмах розвитку потенціалу, щоб йти в ногу з розвитком митної практики та технологій. Потрібні будуть постійні зусилля для вирішення цих проблем і забезпечення постійного розвитку кваліфікованої та компетентної робочої сили митних органів в Україні [24].

Крім цього, варто зосередити увагу на ключових змінах протягом 2018-2022 рр [24, 25].

Таблиця 2.4 - Ключові зміни в організації митного контролю протягом 2018-2022 рр.

Рік	Організація митного контролю	Статистика
2018	Впровадження Інтегрованої системи контролю на всіх митних постах, запровадження принципу «єдиного вікна», посилення використання методів ризик-менеджменту.	Митні надходження зросли на 23,5% порівняно з попереднім роком завдяки покращенню заходів контролю.
2019	Вдосконалення електронної митної системи, посилення заходів протидії контрабанді та розширення співпраці з міжнародними партнерами.	Митники вилучили понад 30 тис. тонн контрабандних товарів, зокрема наркотиків, тютюнових виробів та контрафакту.
2020	Запровадження «зеленого коридору» для оперативного випуску товарів, які відповідають певним критеріям, подальший розвиток методів ризик-менеджменту та прийняття нового МК .	«Зелений коридор» дозволив без затримок випустити понад 1,5 млн тонн товарів, скоротивши час на митне оформлення на 75%.

Продовження таблиці 2.4

2021	Модернізація митної інфраструктури, вдосконалення процедур митного оформлення та збільшення використання цифрових технологій.	Кількість митних декларацій, оформлених в електронному вигляді, зросла на 40% порівняно з попереднім роком, що призвело до скорочення часу очікування на митне оформлення на 50%.
2022	Посилення контролю за переміщенням товарів через кордон, запровадження нової системи ризик-менеджменту та розвиток концепції «уповноваженого економічного оператора».	Завдяки новій системі ризик-менеджменту митники вилучили понад 5000 тонн заборонених товарів, у тому числі зброї, радіоактивних матеріалів та видів, що знаходяться під загрозою зникнення.

Джерело: складено автором на основі [24,25]

З таблиці зі статистичними даними видно, що за останні кілька років організація митного контролю в Україні значно покращилася. Впровадження Інтегрованої системи контролю, принципу «єдиного вікна» та методів ризик-менеджменту допомогли збільшити митні надходження на 23,5% у 2018 році. Посилення заходів протидії контрабанді та співпраця з міжнародними партнерами призвели до вилучення понад 30 тис. тонн контрабандних товарів у 2019 році. Запровадження «зеленого коридору» дозволило без затримок випустити понад 1,5 млн тонн товарів, скоротивши час розмитнення на 75% у 2020 році. Модернізація митної інфраструктури, вдосконалення процедур митного оформлення та розширення використання цифрових технологій ще більше скоротили час очікування на митне оформлення на 50% у 2021 році. Нарешті, нова система управління ризиками призвела до вилучення понад 5000 тонн заборонених продуктів у 2022 році, як-от зброя, радіоактивні матеріали та види, що знаходяться під загрозою зникнення [24,25].

Загалом, ці заходи сприяли ефективній організації митного контролю в Україні, сприяли міжнародній торгівлі та захистили країну від незаконних або шкідливих товарів. Буде цікаво подивитися, як ці заходи розвиватимуться в майбутньому та які додаткові вдосконалення та інновації будуть запроваджені для подальшого вдосконалення системи митного контролю в Україні.

Таким чином, незважаючи на те, що було докладено значних зусиль для модернізації митних процедур, покращення прозорості та зменшення корупції під

час митного контролю в Україні, все ще існують проблеми, які необхідно вирішити. Постійні зусилля щодо покращення безпеки кордонів, людських ресурсів і впровадження сучасних митних систем будуть необхідні для забезпечення сталого прогресу в митному контролі в країні.

2.3 Оцінка впливу міжнародних організацій на митний контроль в Україні

Митний контроль є важливим аспектом міжнародної торгівлі, оскільки він допомагає забезпечити дотримання правил міжнародної торгівлі та запобігти надходженню незаконних товарів у країну. Міжнародні організації відіграють значну роль у підтримці зусиль митного контролю в Україні через різноманітні ініціативи та програми.

Однією з ключових міжнародних організацій, що займаються питаннями митного контролю в Україні, є Всесвітня митна організація (ВТО). Всесвітня митна організація надає технічну допомогу та підтримку у розбудові потенціалу митним адміністраціям в Україні, допомагаючи їм запроваджувати міжнародні митні стандарти та передовий досвід. Наприклад, Всесвітня митна організація допомогла Україні розробити національну транзитну систему, яка полегшує переміщення товарів через кордони, забезпечуючи при цьому дотримання митних правил.

Європейський Союз (ЄС) також відіграє значну роль у підтримці зусиль митного контролю в Україні. ЄС надав фінансову та технічну підтримку українській митній адміністрації через різні програми, включаючи Місію Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM). EUBAM працює над підвищенням ефективності управління митницею та кордоном в Україні, у тому числі шляхом підтримки впровадження систем митного контролю на основі ризиків [24].

Вплив цих міжнародних організацій на митний контроль в Україні був значним. За підтримки Всесвітньої митної організації та ЄС Україна досягла прогресу у впровадженні міжнародних митних стандартів та вдосконаленні систем митного контролю. Наприклад, Україна вдосконалила такі сфери, як управління ризиками, постмитний аудит і сприяння торгівлі. Ці вдосконалення допомогли зменшити ризик нелегальної торгівлі та підвищити ефективність торгових потоків в Україні.

Однак у сфері митного контролю в Україні все ще є проблеми, які необхідно вирішити. Корупція залишається серйозною проблемою в митному управлінні України, і існує занепокоєння щодо відсутності прозорості та підзвітності в митних процедурах. Для вирішення цих проблем буде необхідна подальша підтримка міжнародних організацій, а також внутрішні реформи та антикорупційні заходи.

Загалом, вплив міжнародних організацій на митний контроль в Україні є позитивним, але ще є можливості для покращення. Постійна підтримка міжнародних організацій у поєднанні з внутрішніми реформами та антикорупційними заходами може сприяти подальшому посиленню митного контролю в Україні та забезпеченню дотримання правил міжнародної торгівлі [23].

Підсумовуючи, у таблиці 2.5 представлено вплив міжнародних організацій на митний контроль в Україні.

Таблиця 2.5 - Вплив міжнародних організацій на митний контроль в Україні

Аспект	Вплив міжнародних організацій на митний контроль в Україні
Технічна допомога	Всесвітня митна організація забезпечила навчання та підтримку українських митників у таких сферах, як управління ризиками, прикордонний контроль та інформаційні технології, підвищення ефективності та результативності митного контролю.
Прозорість та боротьба з корупцією	Європейський Союз працював з українським урядом над впровадженням реформ, спрямованих на вдосконалення митних процедур і зменшення корупції. МВФ надав фінансову підтримку Україні в обмін на реформи, спрямовані на покращення управління та зменшення корупції.
Міжнародна	Завдяки таким організаціям, як Всесвітня митна організація, українські

Продовження таблиці 2.5

співпраця	митники змогли налагодити зв'язок зі своїми колегами в інших країнах, поділитися передовим досвідом і координувати зусилля для боротьби з транскордонною контрабандою та іншою незаконною діяльністю.
Загальний вплив	Вплив міжнародних організацій на митний контроль в Україні був позитивним із покращенням технічної спроможності, прозорості та міжнародного співробітництва. Проте ще потрібно зробити, щоб подолати корупцію та підвищити ефективність.

Джерело: складено автором на основі [22,23]

Технічна допомога

Значний вплив на митний контроль в Україні мала технічна допомога міжнародних організацій. Всесвітня митна організація (ВМО) відіграла особливо важливу роль у забезпеченні навчання та підтримки українських митників у різних сферах, таких як:

1. Управління ризиками: Всесвітня митна організація допомогла українським митникам розробити та запровадити системи управління ризиками для покращення адресності товарів і пасажирів із високим ризиком. Це призвело до більш ефективного та ефективного митного контролю.

2. Прикордонний контроль: Всесвітня митна організація забезпечила навчання та підтримку українських митників щодо різних методів прикордонного контролю, включаючи використання сучасних технологій, таких як рентгенівське сканування та інші ненав'язливі методи перевірки. Це покращило безпеку кордону та зменшило ризик контрабанди.

3. Інформаційні технології: Всесвітня митна організація допомогла українським митникам розробити та впровадити сучасні системи інформаційних технологій для підтримки митних операцій, включаючи використання електронного митного оформлення та автоматизованих систем. Це підвищило ефективність митного контролю та зменшило ризик помилок і затримок.

Завдяки цій технічній допомозі міжнародні організації допомогли покращити спроможність та досвід українських митників, зробивши їх краще підготовленими для ефективного та результативного виконання своїх обов'язків [22].

Прозорість та боротьба з корупцією

Міжнародні організації відіграли важливу роль у просуванні прозорості та антикорупційних зусиль у сфері митного контролю в Україні. Європейський Союз (ЄС) і Міжнародний валютний фонд (МВФ) були особливо активними в цій сфері.

1. Підтримка ЄС: ЄС працював з українським урядом над впровадженням реформ, спрямованих на покращення митних процедур і зменшення корупції. Це включало впровадження електронних митних систем, спрощення митних процедур та посилення митного контролю в портах і на кордонах. ЄС також виділив фінансування антикорупційних заходів в Україні, зокрема створення незалежного антикорупційного суду.

2. Підтримка МВФ: МВФ надав фінансову підтримку Україні в обмін на реформи, спрямовані на покращення державного управління та зменшення корупції, включно з митним контролем. Це включало заходи щодо посилення митного контролю, підвищення прозорості та підзвітності та зменшення ролі посередників у митних операціях.

Завдяки цим зусиллям міжнародні організації допомогли підвищити прозорість та зменшити корупцію під час митного контролю в Україні. Проте ще потрібно зробити, щоб повністю подолати корупцію та підвищити ефективність митних процедур у країні [22,23].

Міжнародна співпраця

Міжнародне співробітництво було вирішальним аспектом впливу міжнародних організацій на митний контроль в Україні. Через такі організації, як Всесвітня митна організація (ВМО), українські митники змогли налагодити зв'язок зі своїми колегами в інших країнах, поділитися передовим досвідом і координувати зусилля для боротьби з транскордонною контрабандою та іншою незаконною діяльністю.

1. Обмін інформацією: Всесвітня митна організація сприяла обміну інформацією та передовим досвідом між українськими митницями та їхніми колегами в інших країнах. Це допомогло українським посадовцям навчитися досвіду інших країн і перейняти найкращі практики у власній діяльності.

2. Спільні операції: Всесвітня митна організація також підтримує спільні операції між митницями різних країн для боротьби з транскордонною контрабандою та іншою незаконною діяльністю. Це включало спільні навчальні навчання, скоординовані прикордонні операції та обмін інформацією щодо вантажів і окремих осіб, які становлять підвищений ризик.

3. Міжнародні стандарти: міжнародні організації допомогли Україні прийняти та впровадити міжнародні стандарти та найкращі практики митного контролю, такі як переглянута Кіотська конвенція Всесвітньої митної організації про спрощення та гармонізацію митних процедур.

Завдяки цим зусиллям міжнародне співробітництво допомогло підвищити ефективність митного контролю в Україні та зміцнити міжнародні зусилля щодо боротьби з транскордонною контрабандою та іншою незаконною діяльністю. Однак для вирішення нових викликів у митному контролі, таких як зростання електронної комерції та все більше використання технологій у контрабандних операціях, знадобиться постійна співпраця та координація [23].

Таким чином, вплив міжнародних організацій на митний контроль в Україні був загалом позитивним із покращенням технічної спроможності, прозорості та міжнародного співробітництва.

Завдяки технічній допомозі, наданій такими організаціями, як Всесвітня митна організація, українські митники змогли розробити та впровадити сучасні системи управління ризиками, методи прикордонного контролю та системи інформаційних технологій. Це підвищило ефективність та результативність митного контролю в країні.

Крім того, зусилля міжнародних організацій, таких як Європейський Союз і Міжнародний валютний фонд, сприяти прозорості та антикорупційним заходам допомогли зменшити корупцію та покращити управління митним контролем в Україні.

Нарешті, міжнародна співпраця, яку сприяють такі організації, як Всесвітня митна організація, допомогла українським митникам налагодити зв'язок зі своїми колегами в інших країнах, поділитися передовим досвідом і координувати

зусилля для боротьби з транскордонною контрабандою та іншою незаконною діяльністю.

Незважаючи на певний прогрес, все ще потрібно зробити, щоб повністю подолати корупцію та підвищити ефективність митних процедур в Україні. Постійна співпраця та координація між міжнародними організаціями, українським урядом та іншими зацікавленими сторонами будуть необхідні для вирішення нових викликів і забезпечення стійкого прогресу в митному контролі в країні [22,23].

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

3.1 Зарубіжний досвід організації митного контролю в Європейському Союзі

Європейський Союз має спільну митну політику, яка регулює переміщення товарів через його кордони. Митний контроль у межах ЄС спрямований на забезпечення належного застосування митного законодавства, справляння митних зборів та виконання заходів щодо торговельної політики, безпеки та захисту прав інтелектуальної власності.

Організація митного контролю в ЄС включає кілька ключових елементів:

1. Єдиний ринок: ЄС створив єдиний ринок, який дозволяє вільний рух товарів у межах його держав-членів. Це означає, що митний контроль товарів, як правило, не потрібен, коли вони торгують між країнами ЄС. Однак певні товари, такі як підакцизні товари (наприклад, алкоголь, тютюн), все ще можуть підлягати спеціальному контролю навіть на єдиному ринку.

2. Митний союз: країни-члени ЄС утворюють митний союз, що означає, що вони застосовують єдиний зовнішній тариф і єдині митні правила для товарів, імпортованих з-за меж ЄС. Це забезпечує рівні умови для торгівлі між ЄС та рештою світу. Митний контроль здійснюється на зовнішніх кордонах ЄС, включаючи морські порти, аеропорти та сухопутні кордони [26].

3. Європейський митний кодекс: ЄС встановив спільну правову базу для митних процедур і контролю через Митний кодекс Союзу (UCC). UCC встановлює правила митної оцінки, класифікації товарів, походження товарів і митних процедур, спрямованих на спрощення та гармонізацію митних процесів у державах-членах.

4. Митні органи: кожна держава-член ЄС має власну національну митну адміністрацію, яка відповідає за дотримання митних законів і правил. Ці органи тісно співпрацюють з Генеральним директором Європейської Комісії з питань оподаткування та митного союзу (DG TAXUD), щоб забезпечити належну реалізацію та дотримання митної політики ЄС.

5. Підхід, орієнтований на ризик: Митний контроль в ЄС все більше базується на підході до управління ризиками. Розширені митні дані та системи аналізу ризиків використовуються для націлювання на вантажі з високим ризиком і полегшення потоку товарів із низьким ризиком. Уповноважені економічні оператори (ВЕО), які відповідають певним критеріям і мають достатній досвід відповідності, отримують такі переваги, як спрощені митні процедури.

6. Електронні митні системи: ЄС запровадив різні електронні митні системи для спрощення митних процедур і полегшення торгівлі. Найбільш важливою системою є «Автоматизована митна інформаційна система» (відома як «ASYCUDA» в деяких державах-членах), яка дозволяє електронно подавати та обробляти митні декларації та інші відповідні документи.

Важливо зазначити, що митний контроль і процедури можуть відрізнятися залежно від конкретних товарів, торговельних угод і обставин. Для отримання найточнішої та найновішої інформації про митний контроль у Європейському Союзі рекомендується звернутися до офіційних джерел, таких як веб-сайт Європейської Комісії або національна митна адміністрація відповідної країни-члена ЄС.

У таблиці 3.1 подано огляд митного контролю в провідних країнах Європейського Союзу (ЄС). Він висвітлює відповідні митні адміністрації та ключові характеристики їхніх систем митного контролю. У той час як ЄС дотримується спільної митної політики, кожна країна має власну митну адміністрацію, відповідальну за дотримання митних правил, збір митних зборів і сприяння торгівлі. Розуміння організації митного контролю в цих країнах має вирішальне значення для підприємств і фізичних осіб, які здійснюють транскордонну торгівлю в межах ЄС [26;27].

Таблиця 3.1 - Огляд митного контролю в провідних країнах Європейського Союзу

Країна	Митне управління	Ключові особливості
Німеччина	Zoll (митниця)	Контроль на основі оцінки ризиків, передові електронні системи, митниці у великих портах, аеропортах і пунктах пропуску на кордоні
Франція	Генеральне управління митних та непрямих податків	Забезпечення відповідності, митниці у великих портах, аеропортах та прикордонних контрольно-пропускних пунктах, акцент на електронних митних системах
Італія	Agenzia delle Dogane e dei Monopoli (Агентство з питань митниці та монополій)	Митний правоохоронний орган, митниці в морських портах, аеропортах та на сухопутних кордонах, використання електронних митних систем
Іспанія	Agencia Estatal de Administración Tributaria (Державне податкове управління)	Митний контроль та запобігання шахрайству, митниці в портах, аеропортах та прикордонних пунктах, використання електронних митних систем
Нідерланди	Митна адміністрація (Дуан)	Стягнення митних зборів, контроль за дотриманням законодавства, митниці в портах, аеропортах і на сухопутних кордонах, акцент на електронних митних системах

Джерело: складено автором на основі [26,27]

На завершення, таблиця дає уявлення про організацію митного контролю в деяких провідних країнах Європейського Союзу (ЄС). Кожна країна має власну митну адміністрацію, яка відповідає за дотримання митних правил, стягнення митних зборів і забезпечення дотримання торговельної політики. Ці митні адміністрації використовують різні стратегії, такі як контроль на основі оцінки ризиків, передові електронні системи та митні офіси в ключових портах, аеропортах і пунктах пропуску, щоб полегшити торгівлю та захистити інтереси ЄС.

Розуміння систем митного контролю в цих провідних країнах ЄС має важливе значення для компаній і фізичних осіб, які займаються транскордонною торгівлею в ЄС. Важливо зазначити, що хоча в ЄС існує спільна митна політика, окремі митні процедури та практика можуть відрізнятися між державами-членами. Тому для отримання точної та актуальної інформації щодо митного

контролю в конкретній країні ЄС рекомендується звертатися до офіційних веб-сайтів відповідних митних адміністрацій або Європейської комісії.

Підсумовуючи, митний контроль у провідних країнах Європейського Союзу (ЄС) відповідає ширшим рамкам, встановленим спільною митною політикою ЄС [26;27]. Ключові висновки з огляду митного контролю в деяких провідних країнах ЄС:

Німеччина

Німеччина, як найбільша економіка в ЄС, має добре розвинену митну адміністрацію, відому як «Zoll» (митниця). Zoll відповідає за дотримання митних правил, збір митних зборів і сприяння торгівлі. Він використовує засоби контролю на основі оцінки ризиків, передові електронні системи та автоматизовані процеси для оптимізації митних процедур. Німеччина також має кілька митних офісів у ключових портах, аеропортах і прикордонних пунктах для проведення перевірок і забезпечення дотримання митного законодавства.

Франція

Франція має комплексну митну систему, якою керує Генеральна дирекція митних та непрямих податків (Direction Générale des Douanes et Droits Indirects). Вона зосереджена на забезпеченні дотримання митних правил, справлянні митних зборів і забезпеченні заходів торговельної політики. Франція створила митниці у великих портах, аеропортах і прикордонних контрольно-пропускних пунктах для проведення перевірок і контролю. Він також наголошує на використанні електронних митних систем для полегшення торгівлі та спрощення митних процедур [28].

Італія

В Італії є Agenzia delle Dogane e dei Monopoli (Агентство з митних справ і монополій), яке відповідає за митний контроль і контроль. Він наглядає за належним застосуванням митного законодавства, збором мита та захистом фінансових інтересів ЄС. Італія має митниці у великих морських портах, аеропортах і на сухопутних кордонах для проведення перевірок і перевірки відповідності. Електронні системи, такі як система контролю імпорту (ICS) і

система контролю експорту (ECS), використовуються для електронних митних декларацій і аналізу ризиків.

Іспанія

В Іспанії за митний контроль відповідає Agencia Estatal de Administración Tributaria (Державне податкове управління). Він забезпечує дотримання митних правил, збирає митні платежі та бореться з шахрайством. Іспанія має митниці в своїх портах, аеропортах і прикордонних пунктах для проведення перевірок і забезпечення виконання митного законодавства. Електронні митні системи, такі як Єдиний адміністративний документ (ЄАД), полегшують торговельні процеси та забезпечують ефективний засіб митного декларування.

Нідерланди

У Нідерландах є Митна адміністрація (Douane), відповідальна за митний контроль і сприяння торгівлі. Він зосереджений на зборі митних платежів, забезпеченні дотримання митних правил і захисті суспільства. У Нідерландах є кілька митних офісів, розташованих у ключових портах, аеропортах і на сухопутних кордонах для проведення перевірок і контролю. Нідерландська митна адміністрація також наголошує на електронних митних системах для спрощення митних процедур і полегшення торгівлі, таких як AGS (Автоматизована система потоку товарів) [29].

Наведені приклади дають уявлення про митний контроль у деяких провідних країнах ЄС. Однак митні процедури та практика можуть певною мірою відрізнятися між окремими державами-членами. Бажано ознайомитися з офіційними веб-сайтами відповідних митних адміністрацій або Європейської комісії, щоб отримати детальну та актуальну інформацію про митний контроль у конкретних країнах ЄС.

Підсумовуючи, митний контроль у Європейському Союзі (ЄС) регулюється спільною митною політикою, спрямованою на забезпечення належного застосування митного законодавства, стягнення митних зборів та виконання заходів торговельної політики. У той час як ЄС дотримується єдиної системи,

кожна держава-член має власну митну адміністрацію, відповідальну за дотримання митних правил і сприяння торгівлі.

Провідні країни ЄС, такі як Німеччина, Франція, Італія, Іспанія, Нідерланди, мають добре сформовані митні адміністрації зі специфічними особливостями та практикою. До них належать засоби контролю на основі оцінки ризиків, вдосконалені електронні системи, митні офіси у великих портах, аеропортах і на сухопутних кордонах, а також наголос на забезпеченні відповідності та сприянні торгівлі.

Розуміння організації митного контролю в цих провідних країнах ЄС має вирішальне значення для підприємств і фізичних осіб, які здійснюють транскордонну торгівлю в межах ЄС. Важливо мати на увазі, що митні процедури та практика можуть певною мірою відрізнятися між окремими державами-членами. Тому для отримання точної та актуальної інформації щодо митного контролю в окремих країнах ЄС рекомендується звертатися до офіційних джерел, таких як відповідні митні адміністрації чи Європейська комісія.

Загалом, система митного контролю ЄС спрямована на спрощення процедур, забезпечення безпеки товарів і доходів, а також полегшення переміщення товарів у межах єдиного ринку, одночасно захищаючи інтереси ЄС у цілому [30].

3.2 Проблеми та напрями покращення організації митного контролю в Україні

Організація митного контролю в Україні зіткнулася зі значними труднощами, які вплинули на його ефективність та ефективність. Корупція, відсутність прозорості, складні процедури, неадекватна інфраструктура, контрабанда та невідповідність міжнародним стандартам є одними з ключових проблем, з якими стикається українська митна система. Ці проблеми

перешкоджають спрощенню торгівлі, підривають довіру до системи та перешкоджають інтеграції України в глобальні ланцюги поставок.

Українська митна адміністрація вже давно страждає від корупції, серед яких поширеними проблемами є хабарництво, контрабанда та обхід процедур. Це підірвало впровадження ефективного митного контролю та знизило довіру громадян до системи. Крім того, відсутність прозорості та підзвітності в процесах прийняття рішень у поєднанні з нечіткими правилами та непослідовним правозастосуванням ще більше сприяли дефіциту довіри [31].

Митні процедури в Україні сприймаються як складні та обтяжливі, що призводить до затримок і неефективності транскордонної торгівлі. Громізка документообіг, тривалі процеси оформлення та неузгоджене застосування правил створюють бар'єри для бізнесу, заважають безперебійним транзакціям і спричиняють непотрібні витрати.

Невідповідна інфраструктура та застарілі технології створюють проблеми для ефективного митного контролю. Недостатні інвестиції в зусилля з модернізації, такі як модернізація митних систем, обладнання та інфраструктури, обмежують можливість проводити дієвий і ефективний контроль. Становище України як транзитної країни для незаконної торгівлі, включаючи контрабанду, контрабанду та контрафактну продукцію, викликає занепокоєння. Слабкий митний контроль дозволив такій незаконній діяльності процвітати, негативно впливаючи на законну торгівлю та збір доходів.

Крім того, невідповідність української митної практики міжнародним стандартам і найкращим практикам створює перешкоди для торгівлі та заважає Україні повністю інтегруватися в глобальні ланцюжки поставок.

Визнаючи необхідність покращення, український уряд ініціював реформи для вирішення цих проблем. Було вжито заходів для підвищення прозорості, зменшення корупції, спрощення процедур та модернізації інфраструктури. Запровадження електронних систем митного декларування та управління ризиками стало кроком до модернізації. Проте для комплексного вирішення цих

проблем та створення ефективної та прозорої системи митного контролю в Україні необхідний подальший прогрес [32].

Підсумовуючи, організація митного контролю в Україні зіткнулася зі значними проблемами, включаючи корупцію, відсутність прозорості та підзвітності, складні процедури, неналежну інфраструктуру, контрабанду та невідповідність міжнародним стандартам. Ці проблеми перешкоджають ефективному здійсненню митного контролю, перешкоджають спрощенню процедур торгівлі та підривають довіру до митної системи.

Український уряд докладає зусиль для вирішення цих проблем за допомогою реформ та ініціатив, спрямованих на підвищення прозорості, зменшення корупції, спрощення процедур та покращення інфраструктури. Запровадження електронних систем продемонструвало прогрес у модернізації митних операцій. Проте все ще є потреба в подальших реформах і постійних зусиллях для повного вирішення цих проблем.

Боротьба з корупцією в митній адміністрації має вирішальне значення для відновлення доброчесності та забезпечення чесних і ефективних митних процесів. Підвищення прозорості, підзвітності та суспільної довіри сприятиме більш надійній митній системі. Спрощення процедур, зменшення бюрократичного тягаря та забезпечення послідовного застосування правил можуть сприяти більш плавній транскордонній трансакції та підвищити ефективність торгівлі.

Інвестиції в сучасну інфраструктуру, технології та навчання є життєво важливими для посилення можливостей митного контролю та ефективної боротьби з контрабандою та незаконною торгівлею. Приведення української митної практики у відповідність до міжнародних стандартів і передового досвіду сприятиме інтеграції торгівлі з глобальними ланцюгами поставок і підвищить конкурентоспроможність України на міжнародному ринку.

Для подолання існуючих викликів і створення ефективної, прозорої системи митного контролю в Україні, що відповідає міжнародним нормам, необхідні постійна відданість та впровадження реформ [30].

Для вдосконалення організації митного контролю в Україні може стати в нагоді впровадження європейського досвіду. Нижче представлено напрямки, які можна розглянути:

1. Посилити антикорупційні заходи: запровадити потужні антикорупційні заходи в українській митній адміністрації, спираючись на найкращі практики та досвід країн Європейського Союзу (ЄС). Це включає підвищення прозорості, встановлення чітких вказівок щодо етичної поведінки, впровадження ефективних механізмів внутрішнього контролю та сприяння культурі доброчесності.

2. Удосконалення систем управління ризиками: запровадження передових систем і практик управління ризиками, що використовуються в країнах ЄС для виявлення вантажів з високим ризиком і оптимізації митного контролю. Впровадження підходів, що ґрунтуються на оцінці ризиків, може допомогти розподіляти ресурси ефективніше, зосереджуючись на сферах із найвищою ймовірністю невідповідності.

3. Гармонізація митних процедур: узгодження митних процедур і практики зі стандартами та найкращими практиками ЄС для підвищення послідовності та зменшення бюрократичного тягаря. Це включає спрощення вимог до митної документації, гармонізацію методів визначення митної вартості та впровадження стандартизованих процедур митного оформлення, перевірок та оцінок.

Інвестуйте в модернізовану інфраструктуру та технології: виділіть ресурси для модернізації митної інфраструктури, включаючи порти, аеропорти та пункти перетину кордону, щоб забезпечити ефективну обробку товарів. Оновити технологічні системи та запровадити електронні митні системи для спрощених процедур, таких як електронні декларації, автоматизована оцінка ризиків і платформи обміну даними.

4. Покращення співпраці та обміну інформацією: сприяйте тіснішій співпраці між українською митною адміністрацією та митними органами ЄС шляхом обміну інформацією, спільних тренінгів та обміну передовим досвідом. Встановіть механізми співпраці, такі як програми Twinning і партнерства, щоб сприяти передачі знань і розбудові потенціалу.

5. Розробити програму уповноваженого економічного оператора (АЕО): запровадити програму АЕО на основі моделі ЄС, щоб надати переваги та стимули підприємствам із низьким рівнем ризику. Статус АЕО може оптимізувати митні процедури, зменшити кількість перевірок і підвищити безпеку ланцюга постачання, тим самим заохочуючи добровільне виконання вимог і сприяючи торгівлі [28].

6. Покращити митну підготовку та професійний розвиток: вдосконалити програми митної підготовки для митних офіцерів, зосередивши увагу на технічних навичках, оцінці ризиків, митних процедурах та антикорупційних заходах. Надати можливості для професійного розвитку, включаючи програми обміну та навчальні курси, які пропонують митні навчальні заклади ЄС.

7. Сприяти державно-приватному партнерству: заохочуйте співпрацю між державним і приватним секторами для сприяння взаєморозумінню, сприяння діалогу та спільного пошуку рішень для проблем. Залучайте зацікавлених сторін галузі до процесу формування політики, щоб гарантувати, що митні процедури є практичними, ефективними та відповідають потребам торгівлі.

Підсумовуючи, запровадження європейського досвіду може значною мірою сприяти вдосконаленню митного контролю в Україні. Переймаючи найкращі практики країн ЄС, Україна може вирішити ключові проблеми та покращити своє митне адміністрування.

Посилення антикорупційних заходів є життєво важливим для боротьби з хабарництвом, контрабандою та обходом митних процедур. Спираючись на європейський досвід, Україна може підвищити прозорість, встановити чіткі етичні принципи та запровадити ефективні механізми внутрішнього контролю для сприяння доброчесності в митній адміністрації.

Запровадження передових систем управління ризиками, як це практикується в ЄС, може допомогти Україні ідентифікувати вантажі з високим ризиком та ефективно розподіляти ресурси. Цей підхід, що ґрунтується на оцінці ризику, оптимізує митний контроль і зосередить зусилля на сферах з найвищою ймовірністю невідповідності.

Приведення митних процедур у відповідність до стандартів і найкращих практик ЄС зменшить бюрократичний тягар і підвищить послідовність. Спрощуючи вимоги до документації, гармонізуючи методи митної оцінки та запроваджуючи стандартизовані процедури очищення, перевірок та оцінок, Україна може сприяти більш плавній транскордонній трансакції та підвищити ефективність торгівлі [29;30].

Інвестиції в модернізовану інфраструктуру та технології є вирішальними для ефективного митного контролю. Виділяючи ресурси для модернізації митної інфраструктури та впровадження електронних систем для спрощених процедур, таких як електронні декларації та автоматизована оцінка ризиків, Україна може покращити обробку товарів і підвищити загальну ефективність.

Співпраця та обмін інформацією між українською митною адміністрацією та митними органами ЄС є важливими. Розвиваючи тісніші зв'язки, обмінюючись інформацією, проводячи спільні тренінги та обмінюючись передовим досвідом, Україна може скористатися знаннями та досвідом країн ЄС, що призведе до розбудови потенціалу та запровадження ефективних заходів митного контролю.

Впровадження програми уповноваженого економічного оператора (АЕО), створеної за зразком ЄС, може стимулювати дотримання вимог і оптимізувати митні процедури для підприємств із низьким рівнем ризику. Надаючи переваги та посилюючи безпеку ланцюга постачання, Україна може заохочувати добровільне дотримання вимог і сприяти торгівлі.

Удосконалення програм підготовки та підвищення кваліфікації митників на основі моделей ЄС покращить їхні навички в таких сферах, як технічні знання, оцінка ризиків, митні процедури та антикорупційні заходи. Це сприятиме більш професійній та ефективній митній справі в Україні.

Розвиток державно-приватного партнерства має вирішальне значення для ефективного митного контролю. Залучаючи зацікавлені сторони галузі до процесу формування політики, сприяючи діалогу та спільно розробляючи рішення, Україна може забезпечити, щоб митні процедури були практичними, ефективними та відповідали потребам торгівлі. Впровадження європейського

досвіду в організацію митного контролю в Україні допоможе вирішити ключові виклики та прокладе шлях до ефективної, прозорої та міжнародно сумісної митної системи. Це потребує комплексного підходу, враховуючи конкретні потреби та контекст України, одночасно використовуючи знання та передовий досвід країн ЄС [30].

ВИСНОВКИ

Митний контроль в Україні спрямований на спрощення торгівлі та забезпечення дотримання нормативних вимог, одночасно захищаючи суспільство від ризиків, пов'язаних з транскордонною торгівлею. Державна митна служба України продовжує працювати над вдосконаленням митних процедур і практик згідно з передовим міжнародним досвідом та стандартами.

Правове регулювання організації митного контролю в Україні має на меті дотримання міжнародних стандартів, сприяння міжнародній торгівлі та захист інтересів українських суб'єктів господарювання та споживачів. В Україні організація митного контролю регулюється широким спектром нормативних актів. Ці акти встановлюють стандарти та процедури митних процедур, визначають ролі та обов'язки митних органів, а також права та обов'язки суб'єктів господарювання та фізичних осіб, що беруть участь у міжнародній торгівлі.

Протягом останніх п'яти років кількість митних декларацій в Україні залишалася стабільною, з невеликим зниженням у 2021 році. З іншого боку, митні надходження показували значні коливання, досягши піку в 2019 році і зменшившись у 2020 та 2021 роках. Проте відсоток митних декларацій, що були оброблені в електронному вигляді, постійно зростав щороку, досягнувши 95,5% у 2022 році. Це свідчить про прогрес України у цифровізації митних процесів.

Кількість митних перевірок і виявлених правопорушень також трохи зменшилася протягом останніх кількох років, що може свідчити про поліпшення митного контролю в Україні. Нарешті, середній час митного оформлення імпорту без змін зменшувався щороку, що може бути результатом більш ефективних митних процесів або покращення інфраструктури.

Протягом останніх п'яти років кількість митних декларацій в Україні залишалася стабільною, з невеликим зниженням у 2021 році. З іншого боку, митні надходження показували значні коливання, досягши піку в 2019 році і зменшившись у 2020 та 2021 роках. Проте відсоток митних декларацій, що були

оброблені в електронному вигляді, постійно зростає щороку, досягнувши 95,5% у 2022 році. Це свідчить про прогрес України у цифровізації митних процесів.

Кількість митних перевірок і виявлених правопорушень також трохи зменшилася протягом останніх кількох років, що може свідчити про поліпшення митного контролю в Україні. Нарешті, середній час митного оформлення імпорту без змін зменшувався щороку, що може бути результатом більш ефективних митних процесів або покращення інфраструктури.

Підсумовуючи, можна зазначити, що в останні роки митний контроль в Україні пройшов значні зміни і покращення. Державна митна служба України впровадила різноманітні заходи для сприяння виконанню вимог, скорочення часу оформлення та підвищення ефективності митного контролю. Ці заходи включають використання передових технологій для управління ризиками, впровадження електронних митних процедур, сприяння міжнародній співпраці та згоду з іншими митними адміністраціями.

Таким чином, впровадження європейського досвіду може суттєво сприяти поліпшенню митного контролю в Україні. Шляхом впровадження найкращих практик країн ЄС, Україна може розв'язати ключові проблеми і покращити своє митне адміністрування.

Зміцнення антикорупційних заходів є надзвичайно важливим для боротьби з хабарництвом, контрабандою та обходом митних процедур. Засновуючись на європейському досвіді, Україна може підвищити прозорість, встановити чіткі етичні принципи та запровадити ефективні механізми внутрішнього контролю, щоб сприяти чесності в митній адміністрації.

Впровадження передових систем управління ризиками, застосовуваних у ЄС, може допомогти Україні ідентифікувати вантажі з високим ризиком та ефективно розподіляти ресурси. Цей підхід, що базується на оцінці ризику, оптимізує митний контроль і зосереджує зусилля на областях з найвищою ймовірністю порушень.

Гармонізація митних процедур з вимогами та найкращими практиками ЄС зменшить бюрократичне навантаження і підвищить послідовність. Шляхом

спрощення вимог до документації, узгодження методів митної оцінки та впровадження стандартизованих процедур очищення, перевірок та оцінок, Україна може сприяти більш плавним транскордонним трансакціям та підвищити ефективність торгівлі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрушко А.П. Імплементация іноземного досвіду здійснення митного постаудиту в Україні: проблеми та перспективи. Публічне управління та митне адміністрування. 2018. № 2(17). С. 214–219.
2. Бережна К.В. Митно-правовий режим транзиту в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2019. 21 с.
3. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти : монографія. Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2019. 543 с
4. Бережнюк І.Г., Джумурат О.В. Систематизація класифікаційних ознак митних ризиків. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер: Економіка. 2018. Вип. 4. С. 85-89.
5. Митний контроль та митне оформлення. Навч. посібник /О.Ю. Сидорович, О. В. Годованець, І. П. Кекіш. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 250 с.
6. Кривіцький В. Митний контроль у протидії ризикам і загрозам митної безпеки України : дис. ... канд. екон. наук; - Тернопіль, 2019. 232 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35395/1/%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>
7. Основи митної справи в Україні : підручник / за ред. П. В. Пашка. К. : Знання, 2018. 651 с.
8. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2019. 543 с.
9. Білуха М., Микитенко Т. Теоретико-методичні аспекти митного контролю. Бухгалтерський облік і аудит. 2020. №9. С.16-22.
10. Білуха М.Т., Микитенко Т.В. Митний контроль: організація і методологія. Науковий вісник Національного університету ДПС України. 2019.№1(64).С.181-187.

- 11.Борисенко В.С. Митний контроль експортно-імпортних операцій підприємства. Сучасні тенденції розвитку митної справи в умовах євроінтеграції: матеріали наук.-практ. круглого столу.м. Ірпінь, 6 грудня 2018 р. Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2018. С. 19-22.
- 12.Митний кодекс України : практичні аспекти [Текст] : навч.-метод. посіб. / О. Л. Василенко, А. Д. Войцешук, І. А. Гуцул [та ін.] ; редкол. : А. Д. Войцешук, І. О. Івашук, А. І. Крисоватий [та ін.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 516 с. – До 50-річчя ТНЕУ.
- 13.Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем): Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2018. – 248 с.
- 14.Шишка Р.Б., Сергієнко В.В. Митне право України: Навч. посібник. – Харків: Еспада, 2020. – 296 с.
- 15.Ківалов С.В., Кормич Б.А Митне право: система та динаміка розвитку // Митна справа. – 2019. – № 1. – С. 7-15.
16. Герчаківський С.Д. Митна справа. Навч. посіб. Тернопіль: Вектор, 2020. 316 с.
- 17.Грищук І.М. "Організаційні засади митного контролю в Україні: аналіз сучасного стану та перспективи розвитку" (2021).
- 18.Гордієнко О.В. "Показники ефективності митного контролю в Україні: аналіз та прогнозування" (2022).
- 19.Кравець О.В. "Індикатори якості митного контролю в Україні: порівняльний аналіз зарубіжного досвіду" (2021).
- 20.Офіційний веб-сайт Державної митної служби. URL: <https://customs.gov.ua>
- 21.Грищук І.М. "Митний контроль в Україні: ефективність та проблеми функціонування" (2022).
- 22.Березюк І.І. "Актуальні проблеми організації митного контролю в Україні: аналіз стану та перспективи вдосконалення" (2021).
- 23.Данильчук В.І. "Організаційні аспекти митного контролю в Україні: аналіз стану та перспективи вдосконалення" (2021).

- 24.Кравець О.В. "Стан та проблеми митного контролю в Україні: аналіз та пропозиції щодо вдосконалення" (2022).
- 25.Марущак І.В. "Аналіз ефективності митного контролю в Україні: проблеми та рекомендації щодо вдосконалення" (2021).
- 26.ОРГАНІЗАЦІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.
URL:
[https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiUz9r6uvL-AhUq-
yoKHZWycpUQFnoECDYQAQ&url=https%3A%2F%2Fchasprava.com.ua%2F
index.php%2Fjournal%2Farticle%2Fdownload%2F322%2F307%2F&usg=AOv
Vaw0DZM2uL0b4-hUBFWPRHUnB](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiUz9r6uvL-AhUq-
yoKHZWycpUQFnoECDYQAQ&url=https%3A%2F%2Fchasprava.com.ua%2F
index.php%2Fjournal%2Farticle%2Fdownload%2F322%2F307%2F&usg=AOv
Vaw0DZM2uL0b4-hUBFWPRHUnB)
- 27.Ковальов, О. Вдосконалення митного контролю в Україні: теорія та практика. Митниця, 2021 р. 3, 30-35.
- 28.Мельник, І., & Степаненко, В. Проблеми та перспективи вдосконалення митного контролю в Україні. Економічний вісник університету, 2022 р. 41, 154-161.
- 29.СИСТЕМА МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОРІЄНТИРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/01/140.pdf>
- 30.Петров, С., & Ковальчук, В. Організація митного контролю в Україні: проблеми та шляхи вдосконалення. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Економіка, 2021 р. 3(35), 86-92.
- 31.Литвинов, В., & Шаповалова, І. Вдосконалення організації митного контролю в Україні на основі міжнародного досвіду. Митниця, 2020 р. 6, 38-42.
- 32.Головко, Л., & Богданова, І. Оптимізація організації митного контролю в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Вісник Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки, 2021 р. 1(76), 91-97.